

Η ΜΕΛΙΣΣΑ

ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Γ'. καὶ Δ'. κατὰ
ΑΠΡΙΛΙΟΝ καὶ ΜΑΡΤΙΟΝ.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ τῆς φύσεως τῆς ἐν Ἑλλάδι ληστείας (1), περὶ
τῶν αἰτίων τῆς γενέσεως καὶ ὑπάρξεως αὐτῆς,
καὶ περὶ τῶν μέσων τῆς ἐξαλείψεως.

Μία τῶν μεγαλειτέρων μορφῶν, ἥτις, ὅσῳ ἀδίκως προσά-
πτεται κατὰ τῆς Ἑλλάδος, τόσῳ καιρίως ἐλάττει αὐτήν, εἶναι
ἀναντιρρόητος· ἡ μορφή τῆς ληστείας, καὶ βεβαίως καθ' ὃν αἰῶ-
να ζῶμεν μόνον το ἄκουσμα τῆς ἐπαράτου ταύτης λέξεως προ-
ξενεῖ φρίκην εἰς πάντα τίμιον καὶ εἰρηνικὸν ἄνθρωπον· ἀλλ', ὅσον
φρικαλέαν ἐντύπωσιν προξενεῖ τὸ ὄνομα τοῦτο, τοσοῦτον ἄδικον

(1) Μεγάλης ὑπαρχούσης σχέσεως μεταξύ γεωργίας καὶ τῆς διατα-
ρατιτοῦσης τὴν ἀπολύτως ἀναγκαίαν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς ἡσυχίαν
τοῦ τόπου ληστείας, δὲν νομίζομεν ἄσκοπον καὶ πραγματευθῶμεν ἐν-
ταῦθα καὶ περὶ αὐτῆς.

εἶναι ν' ἀποδίδηται λίαν ἐλαφρῶς ὑπὸ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου εἰς ἔθνος, τὸ ὁποῖον δύναται ν' ἀποδείξῃ μὲ μαθηματικὴν ἀκρίβειαν καὶ μὲ τὴν ἱστορίαν ἀνὰ χεῖρας, ὅτι, ἂν ὑπάρχῃ ἐν τῷ κόσμῳ ἔγκλημα, τὸ ὁποῖον ἐκ φύσεως ἀποστρέφεται, καὶ σχεδὸν οὐδέποτε εἶναι δυνατόν νὰ ἐξοικειωθῇ μετ' αὐτοῦ, εἶναι τὸ ἔγκλημα τῆς ληστείας.

Ὅσον δὲ βέβαιον εἶναι τοῦτο, τοσοῦτον κατὰ δυστυχίαν εἰς τὴν Δύσιν τοῦλάχιστον εἶναι γενικῶς παραδεδεγμένη καὶ σχεδὸν ἐρρίζωμένη ἡ δοξασία, ὅτι τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος εἶναι ληστρικόν. Εἰς ὅμως ἀναδιφῆσθαι τις μετὰ πειθοῆς τὴν τε ἀρχαίαν καὶ τὴν νεωτέραν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος, ἴσως δὲν εἶναι δύσκολον, ἂν οὐχὶ νὰ πείσῃ τὴν Δύσιν, νὰ μεταβάλλῃ καθ' ὁλοκληρίαν γνώμην, τοῦλάχιστον ὅμως νὰ πείσῃ αὐτὴν, ὅτι μὲ τὴν λέξιν *ληστεία* συγχέει πολλάκις τὸ φύσει φιλότιμον καὶ φιλοπόλεμον τῶν Ἑλλήνων, δηλαδὴ τὸν ἄλλως λεγόμενον *παλικαρισμὸν*.

Ὅσον δὲ ἐπιρρέπης εἶναι ὁ Ἕλλην εἰς τὸ νὰ γίνηται κλέφτης διὰ νὰ ἐξασκῇ εἰς τὰ ὄρη πάντῃ ἐλεύθερος τὸν παλικαρισμὸν του, τοσοῦτον ἐκ φύσεως ἀποστρέφεται τὴν ληστείαν· πρὶν ὅμως προῤῥωμεν εἰς τὴν ἀπόδειξιν τοῦ θεματος τούτου, ἀναγκαῖον θεωροῦμεν νὰ κάμωμεν εὐκρινῇ τινα διάκρισιν μεταξὺ παλικαρισμοῦ καὶ ληστείας, περιττὸν δὲ εἶναι νὰ εἴπωμεν, ὅτι πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος τὸ κλέφτης καὶ παλικάρει εἶναι ταυτοσημαντα.

Παλικαρισμὸς μὲν εἶναι, ὅταν τις ἔχῃ ὑπερβολικὴν συναίσθησιν τῆς ἀνθρωπίνης αὐτοῦ ἀξίας· δοθείσης δὲ περιστάσεως, καθ' ἣν ἤθελε νομίσῃ τὸ παλικάρει ἢ ὅτι προσβάλλεται ἡ φιλοτιμία του, ἢ ὅτι πιέζεται πλείοτερον τοῦ μέτρου, τότε ἀντὶ νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν δικαιοσύνην, τὴν ὁποίαν ἄλλως σπανίως εὐρίσκει πρόχειρον ἐν Ἑλλάδι, ὅπως τοῦλάχιστον ἐννοεῖ οὗτος αὐτὴν, ἀποπτύει πάντα χαλινὸν λογικῆς καὶ σεβασμοῦ πρὸς τὰ καθεστῶτα, καταφεύγει εἰς τὴν χρῆσιν τῆς ἀνθρωπίνης αὐτοῦ ἀξίας, καὶ δι' αὐτῆς καὶ μόνης διεκδικεῖ τὴν προσβληθεῖσαν φιλοτιμίαν του, ἢ τὴν παραγνώρισιν τῆς ἀνθρωπίνης αὐτοῦ ἀξίας. Ἐννοεῖται δὲ οἷοθεν, ὅτι πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ του ἀναγκάζεται πάντοτε μὲν νὰ μετέλθῃ καὶ βίαια μέτρα, ἐνίοτε δὲ καὶ ληστρικά· κύριος σκοπὸς του ὅμως δὲν εἶναι ἡ ληστεία, ἀλλ' ἡ ἄμυνα, ἡ αὐτοσυντήρησις, ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ πάθος τῆς ἐκδικήσεως κατ' ἐκείνων, τοὺς ὁποίους νομίζει, ἢ ὅτι προσέβαλον τὴν φιλοτιμίαν του, ἢ ὅτι ἐπίσαν πέραν τοῦ μέτρου τὴν ἀνθρω-

πίνην αὐτοῦ ἀξίαν· ἐν ἐνὶ λόγῳ τὸ παλικάρι διὰ τοῦ παλικάρισμοῦ τοῦ προσπαθεῖ νὰ πείσῃ τὴν κοινωνίαν, ὅτι ἦτο ἄξιον πλειοτέρας ἐκτιμήσεως.

Ληστεία δὲ εἶναι τὸ φρικῶδες καὶ ἀποτρόπαιον ἐκείνο ἐπιτήδευμα, τὸ ὅπῃ ἄνθρωπόμορφά τινα τέρατα τῆς κοινωνίας ἀσπάζονται ἐνίοτε, ἵνα κορέσωσιν ἅπαντα τὰ θηριώδη αὐτῶν πάθη.

Τὸ μὲν παλικάρι ἢ ὁ κλέρτης παρ' ἑλλήσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀρκεῖται ν' ἀποφύγῃ τὴν πίεσιν καὶ νὰ διεκδικήσῃ τὴν προσβληθεῖσαν φιλοτιμίαν του· καὶ τοιοῦτοι εἶναι ἅπαντες σχεδὸν οἱ λεγόμενοι λισταὶ τῶν Ἑλλήνων· οὐδέποτε καταδέχονται οὗτοι ν' ἀσελγήσωσι μετὰ γυναῖκός, κανὼν μάλιστα ἀπαράβατος παρ' αὐτοῖς ὑπάρχει τὸ νὰ τουφεκίζωσιν ἀμέσως, ἢ ἄλλως πως νὰ φονεύωσι τὸν τολμήσαντα νὰ παραβιάσῃ τὴν τιμὴν γυναῖκός· σπανίως αἰχμαλωτίζουσι γυναῖκας ἢ παῖδας, ἐκτὸς μόνον ὅταν θέλωσι νὰ ἐκδικηθῶσιν, ἢ ὅταν νομίζωσιν, ὅτι διὰ τῆς αἰχμαλωσίας τοιῶν θὰ ἐπιτύχωσι ταχυτέραν καὶ ἐπωφελεστέραν ἱκανοποίησιν· ἄλλως τε καὶ ἐπὶ τῆς περιπτώσεως ταύτης περιποιῶνται εἰς τὸν ὕψιστον βαθμὸν τοὺς αἰχμαλώτους τῶν· οὐδέποτε ἱεροσυλοῦσι, τούναντίον μάλιστα τινὲς τούτων προσφέρουσι μέρος τι τῆς λείας τῶν εἰς τὰς ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐκκλησίας· οὐδέποτε κακουργοῦσι μόνον, ἵνα πράξωσι τὸ κακούργημα· καὶ οὐδέποτε σχεδὸν ἀσεβοῦσι πρὸς τὰ θεῖα, τούναντίον μάλιστα, καὶ τὰς παρὰ ταῖς ὁμοδόξους αὐτῶν νηστευσίμους ἡμέρας νηστεύουσι καὶ, δουλείης περιστάσεως, πᾶσαν καταβάλλουσι προσπάθειαν, ἵνα τύχωσι παρὰ τινος ἐξαγορευτοῦ (πνευματικοῦ) ἄφεσιν ἀμαρτιῶν, καὶ μεταλάβωσι τῶν ἀχράντων μυστηρίων.

Ὁ δὲ ἐκ φύσεως ληστής, ὁ ἀπαντῶμενος κατὰ δυστυχίαν εἰς πᾶν ἄλλο ἔθνος ἴσως συχνώτερον ἢ εἰς τὸ Ἑλληνικόν, οὐδενός φείδεται, οὔτε ἡλικίας, οὔτε γέους, οὔτε φύλου, οὔτε ἱεροῦ ἢ θεοῦ οὔτε ἀνθρωπίνου. Εἶναι κατὰ τὰς ὁρμὰς θηρίον ἀνήμερον, ἔχον μόνον κοινὴν τὴν ἐξωτερικὴν μορφήν μετὰ τὸν ἄνθρωπον· ἄλλως δὲ, πᾶν ὅ,τι ἦθε' ἐν ὑποπέσει εἰς τὴν ἐξουσίαν του, τὸ μεταχειρίζεται ἀπαραλλάκτως, ὥσπερ ἡ διψῶσα καὶ πεπεινασμένη τίγρις, ἥτις, καὶ ὅταν κορέσῃ τὴν βουλιμίαν της μετὰ τὰς σάρκας τῶν θυματῶν της, καὶ ὅταν σβέσῃ τὴν δίψαν της μετὰ τὸ αἷμα αὐτῶν, κατασπαράσσει οὐχ ἥττον τὰ ὑποειπόμενα, μόνον καὶ μόνον ἵνα μὴ καὶ τι ὅμοιας φύσεως θηρίον ὠφεληθῇ ἐξ αὐτῶν, ἢ μόνον καὶ μόνον διότι εἶναι ἔμφυτος εἰς αὐτὴν ἡ ἐπιθυμία τοῦ

σπαράττειν· τοιοῦτοι λησται κατ' εὐτυχίαν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ πρὸς καύχημα τῆς ἐλληνικῆς φυλῆς οὐδέποτε ἀνέγνωμεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ, ἣ ἡκούσαμεν, ἣ ἐμάθομεν, ὅτι ὑπῆρξαν ἐν Ἑλλάδι. Ὅσῳ δὲ πλειότεροι ὑπῆρξαν ἐν αὐτῇ κλέφται ἢ παλικάρια, τοσούτῳ ὀλιγώτεροι οἱ πραγματικοὶ λησται· ἡ ληστεία μάλιστα, ὅπως περιεγράψαμεν αὐτὴν ἐνταῦθα, καὶ ὅπως κατὰ δυστυχίαν συχῶτα ἀπαντᾶται εἰς ἄλλα ἔθνη, ἦτο καὶ εἶναι σχεδὸν πάντῃ ἀγνώστος ἐν Ἑλλάδι. Ἰσως ἀντιτάξῃ τις ἐνταῦθα τὰ μυθολογούμενα περὶ τοῦ Προκρούστου καὶ Πιτυοκάμπτου, ἀλλ' ἴσα ἴσα τὸ νὰ μνημονεύωνται ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἱστορίᾳ μόνον τῶν δύο τούτων ληστῶν τὰ ὀνόματα καὶ αἱ πράξεις, σημαίνει, ὅτι μόνον τὰ δύο ταῦτα τέρατα ἐγέννησεν ἡ φύσις ἐν Ἑλλάδι· καθ' ὅλην τὴν μακροχρόνιον σειρὰν τῆς ἀρχαίας ὑπάρξεώς της· ἄλλως οἱ φροντίσαντες νὰ μνημονεύσωσι καὶ τὴν πῆραν τοῦ Διογέους καὶ Μενίππου, καὶ τὴν Ξανθίππην τοῦ Σωκράτους, καὶ τὴν παλλακίδα τοῦ Περικλέους Ἕλληνες, δὲν ἤθελον παραλείπει νὰ μνημονεύσωσι καὶ τὰ ὀνόματα ἄλλων ληστῶν, ἐὰν τοιοῦτοι ὑπῆρχον τότε.

Δὲν ἀγνοοῦμεν οὐδὲ τὰ τοῦ Θουκυδίδου λέγοντος, «οἱ γὰρ Ἕλληνες τὸ ΠΑΛΑΙ ἐτρέποντο πρὸς τὴν ληστείαν.» ἀλλ' αὐτὸς οὗτος ὁ Θουκυδίδης ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ τὴν μισαράν ταύτην πράξιν ἀποδίδει εἰς τοὺς Κᾶρας, τοὺς ὁποίους ὁ Μίνως ἐξελάσας (τῆς Ἑλλάδος) καὶ τοὺς ἑαυτοῦ παιδας ἡγεμόνας ἐγκαταστήσας... ἄλλως δὲ περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ληστείας ὁ αὐτὸς Θουκυδίδης λέγει, οὐκ ἔχοντός που αἰσχύνῃν τοῦ ἔργου τούτου, (τοῦ ληστρικοῦ δηλαδὴ) φέροντος δέ τι καὶ δόξης ἡμᾶλλον... καὶ μέχρι τοῦδε πολλὰ τῆς Ἑλλάδος τῷ ΠΑΛΑΙ ἡτρόπῳ νέμεται, παρὰ τε Λοκροὺς τοὺς Ὀζόλας καὶ Αἰτωλοὺς καὶ Ἀκαρνανὰς καὶ τὴν ταύτῃ Ἠπειρον» (1). Ἐνταῦθα πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν πρῶτον μὲν, ὅτι τὴν ἐν Ἑλλάδι ληστείαν ὁ Θουκυδίδης δὲν ἀποδίδει εἰς τοὺς Ἕλληνας, ἀλλ' εἰς τοὺς Κᾶρας, τοὺς ὁποίους ἐξῶσε τῆς Ἑλλάδος ὁ Μίνως· δευτέρον δὲ, ὅτι ὁ Θουκυδίδης δὲν γράφει περὶ τῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ληστείας, ἀλλὰ περὶ τῆς τὸ ΠΑΛΑΙ, δηλαδὴ περὶ τῆς ἐπὶ τῶν Κερῶν ληστείας· διότι ῥητῶς ἀποφαίνεται ὅτι κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ μόνον οἱ Λοκροὶ οἱ Ὀζόλαι, οἱ Αἰτωλοὶ καὶ οἱ Ἀκαρ-

(1) Ἰδὲ Θουκυδίδου βιβλ. α, §. 4—8.

νάνες ἐπολιτεύοντο κατὰ τὸν παλαιὸν τρόπον, δηλαδή κατὰ τὸν πρὸ τῆς ἐξώσεως τῶν Καρῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος.

Περὶ δὲ τοῦ χαρακτηῖρος τῶν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος ληστῶν, δύναται τις νὰ ἐξάξη συμπεράσματα, πλὴν τῶν ἄλλων, τὰ ὁποῖα θὰ μνημονεύσωμεν κατωτέρω, καὶ ἐκ τῶν ἐξῆς.

Ὁ σεβάσμιος ἀρχιεπίσκοπος Ἀργολίδος μᾶς διηγεῖτο πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν, ὅτι ὁ λήσταρχος Δίγκος, ἀποκεκρηυγμένος ἤδη ἐν Ἑλλάδι, ἅμα ἔμαθεν ὅτι εἰς χωρίον τι τῆς Πελοποννήσου εἰς τῶν συνεταίρων του ἀπεπειράθη νὰ ἐκδίασῃ χωρικὴν τινα, κατέτεμεν αὐτὸν σχεδὸν εἰς δύο· καὶ ἕτερος λήσταρχος, ἐπίσης ἀποκεκρηυγμένος, ἅμα μαθὼν παρὰ τινος σεβασμιωτάτου ἱεράρχου, ὅτι ἡ ἐπαρχία του κατεστράφη ὑπὸ τῶν πρὸς καταδίωξίν του μεταβατικῶν, τῇ προτροπῇ τοῦ ἱεράρχου τούτου, ἐγκατέλιπε διὰ παντός τὴν ἐπαρχίαν του· ἤθελε δὲ ἐγκαταλείψει καθ' ὁλοκληρίαν καὶ τὸ Κράτος ἢ καὶ αὐτὸ τὸ ληστρικὸν ἐπάγγελμα, εἰάν ὑπῆρχε μέσον τι πρὸς σωτηρίαν αὐτοῦ.

Πρὶν δὲ περιγράψωμεν καὶ ἄλλα τινὰ, χαρακτηρίζοντα τοὺς καταχρηστικῶς λεγομένους σήμερον ληστὰς τῶν Ἑλλήνων, ἀναγκαῖον θεωροῦμεν νὰ ἐρευνήσωμεν κάλλιον τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν, ἵνα μάθωμεν παρ' αὐτῆς ἂν ποτε ὑπῆρχον πράγματι λησταὶ ἐν Ἑλλάδι ἐπὶ τῆς ἀρχαιότητος, ὅπως ὑπῆρχον τότε καὶ σήμερον ἔτι ὑπάρχουσι παρ' ἄλλοις ἔθνεσιν.

Ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἀπαντες γινώσκουσιν, ὅτι ὅσον πολλὰ ὑπῆρχον κατὰ δυστυχίαν ἔριδες, συνοδευόμεναι ἐνίοτε καὶ μὲ παρανομίας καὶ μὲ βιαιοπραγίας, μεταξὺ τῶν πολλῶν τότε ὄντων μικρῶν Ἑλληνικῶν Κρατῶν, τοσοῦτον σπανιωτέρα ἦτον ἡ ληστεία ὑπὸ τὴν πραγματικὴν αὐτῆς σημασίαν.

Ἐπεχείρησαν μὲν οἱ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τῶν Ἀθηναίων, καὶ οὗτοι κατὰ τῶν Αἰγινήτων, κατὰ τῶν Μεγαρέων, κατὰ τῶν Θηβαίων, κατὰ τῶν Ὀλυνθίων καὶ κατὰ πάντων σχεδὸν τῶν ὁμόρων Κρατῶν πολλάκις πόλεμον, συνεπενεγκόντα καὶ ὅλα τὰ φρικαλέα δυστυχήματα τοῦ πολέμου, ἀλλ' οὐδέποτε οὔτε οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐλήστευσαν τοὺς νικηθέντας ἐχθροὺς τῶν Ἀθηναίων, οὔτε οὗτοι τοὺς ὑποταγέντας αὐτοῖς ἄλλους Ἕλληνας, τοῦναντίον μάλιστα ἐπὶ τῶν ὅσων ἀνωμάλων καὶ ἡρωϊκῶν τοσοῦτω καὶ παραλελυμένους ἐχόντων τοὺς κοινωνικοὺς δεσμοὺς ἐκείνων χρόνων ἄγνωστον σχεδὸν ὑπῆρχε παρ' Ἕλλησι καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τῆς ληστείας. Τίς ἤθελεν ἐμποδίσαι π. χ. ληστρικὴν

τινα ἐκδρομὴν νὰ προπαρασκευασθῇ εἰς τὸ Ἄργος ἢ εἰς τὸ Ναύπλιον, καὶ νὰ ληστεύσῃ αἰφνιδίως παραλίαν τινὰ πόλιν τῶν Ἀθηναίων ἢ τῶν συμμάχων αὐτῶν; Οἱ νόμοι τῶν Λακεδαιμονίων; ἀλλ' οὗτοι ἐπολέμουν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ μὲ πᾶσαν τὴν εὐχαρίστησιν ἤθελον ἰδεῖ πᾶσαν βλάβην τῶν πολεμίων τῶν, ἐξασθενοῦσαν τοῦλάχιστον τὰς δυνάμεις τῶν. Οἱ πολέμιοι τῶν; ἀλλ' οὗτοι ἔχοντες τοσαύτας κτήσεις εἰς τε τὴν Ἀττικὴν καὶ πανταχοῦ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἦτον ἀδύνατον σχεδὸν νὰ ἐπιβλέπωσι πανταχοῦ καὶ νὰ προλαμβάνωσιν ἐγκαίρως πᾶν τοιοῦτον πραξικόνημα ἢ τίς ἤθελεν ἐμποδίσει τοὺς Ἀθηναίους, τοὺς τοσαύτας ναυτικὰς δυνάμεις διαθέτοντας, νὰ ἐπιχειρήτωσι ληστρικὴν τινὰ ἐκδρομὴν κατὰ τῶν πολεμίων τῶν, τοῦλάχιστον ἵνα ἐκδικηθῶσι κατὰ τῶν τοσούτων ἄλλων συμφορῶν, τὰς ὁποίας παρ' αὐτῶν ἔπαθον; ἀλλ' ὅμως ἡ ἱστορία ἐξ ὧν ἡμεῖς γινώσκομεν οὐδέν τι τοιοῦτον ἀναφέρει, ἢ ἂν που μνημονεύῃ καὶ τι τοιοῦτον, τοῦτο δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς πᾶν ἄλλο ἢ ὡς καθαρὰ ληστεία.

Περίεργον δὲ εἶναι, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐμίσουν τὴν ληστείαν οὐχὶ μόνον ἐν τῇ πατρίδι τῶν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Δεκαῖτη διήρκεσε κατὰ τὸν Ὀμηρον ἡ πολιορκία τῆς Τρωάδος ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Πολλάκις οὗτοι διηέχθησαν πρὸς ἀλλήλους καὶ παρέλυσαν πάντα κοινωνικὸν δεσμόν καὶ πᾶσαν πρὸς τὰς προῖσταμένας ἀρχὰς πειθαρχίαν ἀλλ' ὅμως οὐδέποτε σχεδὸν ἐλήστευσαν. Τίς ἤθελεν ἐμποδίσει παραδείγματος χάριν τὸν Ἀχιλλέα, ὅτε ἐμάλωσε μὲ τὸν Ἀγαμέμνονα, νὰ παραλάβῃ τὰ παλικαριά του καὶ νὰ ληστεύῃ διαφόρους παρακειμένους εἰς τὴν Τρωάδα πόλεις; Οἱ Τρῶες ἢ οἱ Φρύγες; ἀλλὰ τὸ ἄνθος τούτων ἦτο πολιορκημένον ἐν τῇ Τρωάδι ὁ Ἀγαμέμνων; ἀλλ' ὁ Ἀχιλλεὺς ἐκηρύχθη φανερά ἀντάρτης καὶ οὐδόλως ἤθελε νὰ ὑπακούσῃ τὰς διαταγὰς του. Τίς ἤθελεν ἐμποδίσει τινὰς ἐκ τῶν δεκακισχιλίων τοῦ Ξενοφῶντος, τῶν ἐκστρατευσάντων μακρύτατα τῆς πατρίδος τῶν, ἐν τῷ μέσῳ μάλιστα ληστρικῶν ἐθνῶν, νὰ ὀργανίσωσι ληστρικὴν τινὰ συμμορίαν καὶ νὰ πράξωσι ληστρικόν τι πραξικόνημα εἴτε κατὰ τινος τῶν πόλεων, πρὶν αἷς διέδοινον, εἴτε καὶ κατὰ τινος ιδιώτου; Ὁ Ξενοφῶν; ἀλλ' ὁ φιλόσοφος οὗτος στρατηγός, ἀποβλέπων εἰς ὑψηλότερα, ἦτο ὅλως ἀδύνατον ν' ἀνακαλύψῃ καὶ νὰ προλάβῃ τοιοῦτον πραξικόνημα ἄλλως δὲ διὰ τίνος δεσμοῦ συνεδέοντο ἱεραρχικῶς πρὸς ἀλλήλους οἱ δεκακισχιλιοὶ τοῦ Ξενοφῶντος καὶ ὑπήκουον τὰς διαταγὰς του; μήπως εἶχεν οὗτος χρήματα νὰ πληρώσῃ εἰς τοὺς

στρατιώτας τοὺς μισθοὺς; μήπως εἶχεν ἑτοίμα σιτηρέσια, ὥστε διὰ τοῦ μισθοῦ τοῦλάχιστον καὶ διὰ τῆς τροφῆς νὰ διατηρῇ τοὺς στρατιώτας τοῦ εἰς πειθαρχίαν; ἢ μήπως ἐγίνωσκον οὗτοι τοῦλάχιστον, ὅτι, ἐπανερχόμενοι εἰς τὴν πατρίδα των, ἤθελον δώσει εἰς τινὰ λόγον τῶν πράξεων των καὶ διὰ τοῦτο ὑπήκουον εἰς τὸν Ξενοφῶντα;

Δὲν ἀρνούμεθα, ὅτι καθ' ἅπασαν τὴν τε ἄνοδον καὶ τὴν καθόδον των οἱ στρατιῶται τοῦ Ξενοφώντος, ὡς διατρεφόμενοι ἐξ ἰδίων των, καὶ μὴ λαμβάνοντες οὐδὲν οὔτε παρὰ τοῦ στρατηγοῦ των οὔτε παρὰ τῆς πατρίδος των, ἠναγκάσθησαν πολλάκις νὰ μετέλθωσιν εἰς τὴν πατρίδα. ἄλλ' ἄλλο βία πρὸς ἰδιοσυντηρήσιν, καὶ ἄλλα βία πρὸς λήστευσιν. Τὸ μὲν ἐπιβάλλεται ὑπὸ τῆς σκληρᾶς ἀνάγκης τῆς αὐτοσυντηρήσεως, τὸ δὲ ἀποτροπιάζεται παῖσα ψυχὴ ζῶσα.

Δὲν ἀγνοοῦμεν, ὅτι τινὲς τῶν στρατιωτῶν τοῦ Ξενοφώντος, διαβαίνοντες παρὰ τὸ Βυζάντιον, ἐγαργαλίσθησαν ἀπὸ τὰ πλοῦτη του καὶ διενοήθησαν νὰ τὰ λαφυραγωγήσωσιν, ἀλλὰ, μόλις μαθὼν τὴν σατανικὴν ταύτην διάνοιάν των ὁ Ξενοφών, καὶ ὑπομνήσας εἰς αὐτοὺς τὸ αἶσχος, τὸ ὁποῖον ἤθελε προσαφθῇ εἰς τὴν πατρίδα των ἐκ τῆς πράξεως ταύτης, κατώρθωσεν ἄνευ πολλῶν κόπων νὰ τοὺς ἐπαναφέρῃ εἰς τὰς ἐστίας των ἀγνοὺς καὶ ἀμεινάντους. Τοιοῦτον παράδειγμα ἀμφιβάλλομεν ἂν ἀναφέρῃ ἢ ἱστορία ἄλλων ἐθνῶν, τὰ ὁποῖα ἐπὶ τῶν σταυροφοριῶν, καὶ τοὶ ἀπερχόμενα πρὸς ὑψηλότερόν τινα σκοπὸν, τὴν ἀπελευθέρωσιν δηλ. τῶν ἱερῶν τόπων ἀπὸ τῶν ἀπίστων, καὶ διερχόμενα δι' ἐθνῶν ὁμοφύλων καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συμμάχων, διεπράξαντο ὅμως τοσαύτας ληστείας, ὥστε ἰρήμωσαν σχεδὸν καθ' ὅλοκληρίαν τοὺς τόπους, ἀφ' ὧν διήρχοντο. Ληστρικὸν λοιπὸν τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος δὲν ἦτο ἐπὶ τῆς ἀρχαιότητος, διότι τοιοῦτόν τι, ἐξ ὧν ἡμεῖς τοῦλάχιστον γινώσκομεν, οὐδὲν μνημονεύει ἡ ἱστορία.

Ὅτι δὲ δὲν μνημονεύει ρητῶς καὶ κατηγορητικῶς ἡ ἱστορία ἐνὸς ἔθνους, πρέπει νὰ θεωρῇται καὶ ὡς μὴ γενόμενον· δὲν ἐγένετο δὲ τότε ληστεία, διότι δὲν τὴν ἠγάπα τὸ ἔθνος· ἄλλως δὲ ὡς πρὸς τὸν ληστρικὸν βίον ἀσυγκρίτως εὐνοϊκότεραι τῶν σημερινῶν περιστάσεων ἦσαν αἱ ἐπὶ τῆς ἀρχαιότητος. Ὁ ληστὴς σήμερον, χάρις εἰς τὰς διεθνεῖς συνθήκας τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν, ὅπου καὶ ἂν ἀπελθῇ, καταδιώκεται, συλλαμβάνεται καὶ τιμωρεῖται ἐν τῷ τόπῳ, ἢ παραδίδεται, ἵνα τιμωρηθῇ ὑπὸ

τῶν νόμων τοῦ Κράτους ἐκεῖνου, ἐν ᾧ διεπράξατο τὴν ληστείαν, ἐν ᾧ ἐπὶ τῆς ἀρχαιότητος, ἀμφιβάλλομεν ἂν οἱ Θηβαῖοι π. χ. ἢ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἤθελον παραδώσει εἰς τοὺς Ἀθηναίους, τὸν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ διαπράξαντα ληστείαν καὶ καταφυγόντα εἰς τὸ Κράτος τῶν.

Ὅταν δέ τις ἀναλογισθῇ τὴν πληθὺν τῶν ἰδιαιτέρων Κρατῶν, εἰς τὰ ὅποια ἦτο κητακερματισμένη ἡ ἀρχαία Ἑλλάς, καὶ τὴν ἔλλειψιν μεταξὺ αὐτῶν συνθηκῶν, δι' ὧν νὰ ὑπεχρεοῦντο ἀμοιβαίως νὰ παραδίδωσιν, ἢ τοῦλάχιστον νὰ τιμωρῶσιν ἐν τῷ τόπῳ τοὺς εἰς ξένα Κράτη ληστείας διαπράξαντας, θέλει ἐκπλαγῇ θεθαίως πῶς ἐπὶ τῆς ἀρχαιότητος ἦτο τόσον σπανία ἡ ληστεία καὶ σχεδὸν ἄγνωστος ὑπὸ τὴν πραγματικὴν ὅμως σημασίαν αὐτῆς· τὰ δὲ μέσα τῆς συγκοινωνίας, φρονοῦμεν, ὅτι οὔτε τότε ἦσαν πλείονα ἢ ὀλιγώτερα τῶν σημερινῶν· διότι καθὼς τότε δι' ἀτραπῶν καὶ διὰ νυκτὸς ἡ κρύφα καὶ διὰ τινος πλοιαρίου ἔπρεπε νὰ μεταβαίῃ ὁ ληστὴς ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, οὕτω καὶ ἤδη τὰ αὐτὰ μέσα εἶναι ἠναγκασμένος νὰ μεταχειρίζεται εἴτε διὰ νὰ ληστεύῃ εἴτε διὰ νὰ ἀποφεύγῃ τὴν καταδίωξιν· τότε μάλιστα δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι καὶ ἡ ληστευσις ἦτο ἀκινδυνωδεστέρα καὶ ἡ ἀποφυγὴ τῆς καταδιώξεως εὐκολωτέρα. Τότε εὐκολώτατα, π. χ. οἱ ναυτικοὶ Ἀθηναῖοι ἐδύναντο νὰ προπαρασκευάσωσι ληστρικόν τι πράξιμόπημα εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀττικῆς, ἐν μιᾷ δὲ νυκτὶ νὰ μεταβῶσι διὰ κωπίων καὶ πλοιαρίου εἰς ἕτερόν τι Κράτος, π. χ. εἰς τὴν Ἑρμιόνην, ἢ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν Αἰγιναν, νὰ διαπράξωσι τὴν ληστείαν, καὶ, διαρκουσης τῆς αὐτῆς νυκτὸς, νὰ ἐπανεέλθωσιν εἰς τὸ Κράτος τῶν, καὶ νὰ ἐξέλθωσι τὴν ἐπιούσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ὡς παστρικοὶ οἰκοκυραῖοι· ἐν ᾧ σήμερον διὰ νὰ μεταβῇ τις ἀπὸ Κράτους εἰς Κράτος, καὶ ἡ ἀπόστασις εἶναι μακρυτέρα, καὶ ὁ κίνδυνος τῆς συλλήψεως μεγαλείτερος, ἔνεκα τῆς ὑπάρξεως τῶν ἀτμοπλοίων.

Ληστεία λοιπὸν κατὰ τὴν πραγματικὴν αὐτῆς σημασίαν δὲν ὑπῆρχεν εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους παρ' Ἑλλήσι, διότι τὴν ἐβδελύσσοντο οἱ Ἕλληνες. Ἄς ἴδωμεν ἤδη κατὰ πόσον δὲν ἐβδελύσσονται αὐτὴν καὶ σήμερον, ἀλλὰ πρὸ τούτου ἀναγκαῖον θεωροῦμεν νὰ ἐξετάσωμεν κατὰ τι τὰ ἐπὶ τῆς δουλείας τοῦ ἔθνους.

Ἀμέσως μετὰ τὴν κατάκτησιν χώρας τινὸς ὑπὸ τῶν τούρκων, οἱ κάτοικοι αὐτῆς διηροῦντο τρόπον τινὰ εἰς δύο μερίδας· οἱ μὲν ὑπέκυπτον εἰς τὴν τύχην τῶν, καὶ συνεμορφοῦντο

μὲ τὰς ὀρέξεις τῶν κατακτητῶν των· οἱ δὲ ἐλάβανον τὰ ὄπλα, καὶ κατέφευγον εἰς ὄρη ἀπρόσιτα, προτιμῶντες νὰ ζήσωσιν ἐκεῖ μᾶλλον ὥς ἄγριοι μὲν, ἀλλ' ἐλεύθεροι, ἢ εἰς τὰς χώρας καὶ κώμας ὥς ὑποτελεῖς. Ἐκεῖ δὲ πρὸς διατήρησιν των ἠναγκάζοντο ἐνίοτε νὰ μετέρχωνται καὶ βαιοπραγίας ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ κατὰ τῶν κατακτητῶν τῆς χώρας των τούρκων, ἐνίοτε ὁμως καὶ κατὰ τῶν ὁμοπίστων των χριστιανῶν· ἀλλ', ἂν ἐξετάσῃ τις προσεκτικῶς τὴν ἱστορίαν πασῶν τῶν βαιοπραγιῶν τούτων κατὰ τῶν χριστιανῶν, πανταχοῦ σχεδὸν καὶ πάντοτε θέλει ἀνακαλύψει ὥς αἴτιον, προκαλέσαν αὐτάς, πᾶν ἄλλο ἢ τὴν λήστευσιν.

Ἐνίοτε τῶ ὄντι οἱ τῶν ὀρέων τούτων ἄνθρωποι, οἱ ὀνομασθέντες τότε κλέφται, ἐλήστευαν καὶ τινὰ οἰκίαν ἢ ἡχμαλώτιζον τὴν σύζυγον ἢ τὰ τέκνα καὶ τινος ὁμοπίστου των χριστιανοῦ, ἢ ἐνίοτε ἔκκλιον καὶ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ· ἀλλὰ τοῦτο ἔπραττον μόνον πρὸς ἐκδίκησιν, διότι πάντοτε σχεδὸν μετέρχοντο τὰς πράξεις ταύτας κατ' ἐκείνων, οἱ ὅποιοι, ὥς οὗτοι ἐμάνθανον ἢ ἐνόμιζον, ἐχρησίμευσον εἴτε ὥς προεστῶτες δεσποτῆται (κορτσαμπάσιδες) τῶν ὁμοπίστων των, εἴτε ὥς προδότηι παρὰ τοῖς τούρκοις κατὰ τῶν κλεφτῶν. Σπανιώτατον πρᾶγμα ἦτο τότε ν' ἀκούσῃ τις ληστείαν κατὰ φιλησύχου καὶ εἰρηνικοῦ χριστιανοῦ, τοῦναντίον μάλιστα οἱ κλέφται τότε πολλάκις ἐσέβοντο καὶ τινὰς τῶν τούρκων, ἀλλὰ μόνον τοὺς ὑπ' αὐτῶν νομιζομένους καλοὺς ἀνθρώπους. Ἐντεῦθεν ἐφ' ὅλης τῆς μακρᾶς δουλείας τοῦ ἔθνους πανταχοῦ μὲν τῶν ἐλληνικῶν ἐπαρχιῶν ἠκούοντο καὶ πραγματικῶς ὑπῆρχον κλέφται, τουτέστιν ἄνθρωποι διαμαρτυρούμενοι ἐνόπλιως κατὰ τῆς δουλείας τῆς πατρίδος των καὶ διατρεφόμενοι ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διὰ βαιοπραγιῶν· οὐδέποτε ὁμως ὑπῆρχον πραγματικοὶ λησταί. Οἱ δὲ κλέφται οὐχὶ μόνον δὲν μετέρχοντο τότε οὐδεμίαν σχεδὸν πραγματικὴν ληστείαν κατὰ τῶν φιλησύχων πολιτῶν, καὶ μάλιστα τῶν ὁμοπίστων αὐτῶν, ἀλλὰ πολλάκις καὶ τοὺς ἐπροστάτευσαν κατὰ τῆς αὐθαιρεσίας τῶν κατακτητῶν των· γέμει δὲ ἡ ἱστορία τῆς ἐποχῆς ἐκείνης παραδειγμάτων, καθ' ἃ εὐποροὶ χριστιανοί, καταπιεζόμενοι ὑπὸ τῶν κατακτητῶν τῆς χώρας των, κατέφυγον εἰς τοὺς λεγομένους τότε κλέφτας καὶ οὐχὶ μόνον δὲν ἐληστεύθησαν, ἀλλ' εὖρον καὶ ἄσυλον.

Ἐκ πολλῶν δὲ τοιούτων παραδειγμάτων δημοσιεύομεν ἐνταῦθα τὰ ἐξῆς πασίγνωστα.

Ὁ περιωνύμος ἥρως Διάκος, ὁ ἐφάμιλλος τοῦ Λεωνίδα, νέος ἔτι ὢν, διὰ τὸ ἀγγελικὸν τῷ ὄντι κάλλος του, ἐπείλκεσεν ἄκων κατ' αὐτοῦ τὰ ἀσελγῆ βλέμματα ὀθωμανοῦ τινος Ντούλζα μπουλούμπαση καλουμένου· μὴ δυνάμενος δὲ νὰ προστατευθῇ ἀρκούντως ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῆς Βερνάκοβας, ὅπου εἶχε ρίψει τὴν μετάνοιάν του, κατέφυγεν οὐχὶ πάντῃ ἄπορος εἰς τοὺς κλέφτας. Οὗτοι δὲ ἐσεβάσθησαν αὐτὸν καὶ τὴν ἀγγελικὴν μορφήν του εἰς τοσοῦτον, ὥστε μετ' οὐ πολὺ τὸν ἀνέδειξαν καὶ ἀρχηγόν των.

Μόλις δὲ ἐγκατασταθεὶς κατὰ τὸ 1806 ὁ Βελῆ Πασιᾶς, υἱὸς τοῦ περιωνύμου Ἀλῆ Πασιᾶ, Βεζύρης τῆς Πελοποννήσου, ἔρριψε βλοσυρὸν βλέμμα εἰς τὰ πλούτη τοῦ περιωνύμου Ἀλῆ Φαρμάκη ἐκ Λάλας· ἀποτυχὼν δὲ νὰ δολοφονήσῃ αὐτὸν, ἐπεμψεν ἀνθρώπους του νὰ τὸν συλλάβωσι φανερά· μαθὼν δὲ τοῦτο πρότερον ὁ Ἀλῆ Φαρμάκης, ἐπεκαλέσθη τῆς συνήρουῃς τοῦ κλέφτου τότε ὄντος Θεοδώρου Κολοκοτρώνη, ὅστις βαρυνθεὶς τὸν κλέφτικον βίον, εἶχε καταφύγει προσωρινῶς τότε εἰς Ζάκυνθον. Ἄμα δὲ λαβὼν τὴν πρόσκλησιν τοῦ καταπιεζομένου πλουσίου Ἀλῆ Φαρμάκη ὁ Κολοκοτρώνης, ἔσπευσε καὶ ἔσωσε τῷ ὄντι αὐτὸν, πολεμήσας ἐπὶ πολὺ κατὰ τῶν ἀνθρώπων τοῦ Βελῆ Πασιᾶ πρὸς ἄμυναν τοῦ καταπιεζομένου εὐπόρου Ἀλῆ Φαρμάκη. Καίτοι δὲ κλέφτης ὢν τότε ὁ Κολοκοτρώνης, διεζήγαγεν ὁμῶς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην τοσοῦτον ἐντίμως, ὥστε ὁ Ἀλῆ Φαρμάκης εἰς τοὺς ἐωτῶντας αὐτὸν μετὰ ταῦτα περὶ τῶν αἰτίων τῆς ἐμπιστοσύνης του εἰς τὸν κλέφτην Κολοκοτρώνην, συνήθως ἔλεγε· *ακάλλιον ἐμπιστεύομαι τὴν ζωὴν μου, τὴν περιουσίαν μου καὶ τὴν τιμὴν τῆς οἰκογενείας μου εἰς ἓνα κλέφτην, ὥς τὸν Κολοκοτρώνην, ἢ εἰς ἓνα Βεζύρην ὥς τὸν Βελῆ Πασιᾶν* » Τὰς πληροφορίας ταύτας ἐμάθομεν παρὰ τινος σεβασμιωτάτου ὀρχιερέως ἀγωνιστοῦ, τοῦ ἀγίου Ἀργολίδος.

Πόσοι ἄρά γε πλούσιοι χριστιανοὶ ἢ ἴσως καὶ πόσοι τοῦρκοι ὅμοιοι τοῦ μνημονευθέντος Ἀλῆ Φαρμάκη κατέφυγον εἰς τοὺς κλέφτας, Ζαχαριὰν, Νίκον Τσιάραν, Μπλαχάβαν, Καρατάσσον, Μπακόλαν, Κατσιαντώνην, Ἀνδρουτσον, Πανουργιᾶν, Γόγον, Κουτιλίδαν, Σιαφάκαν ἢ καὶ εἰς ὁμοίους τούτων καὶ εὖρον ἄσυλον; Ἐξ ὧν δὲ ἡμεῖς γινώσκομεν εἰς μόνον ἐπρόδωσεν ἡ κατεπάτησε τὸ ἄσυλον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ εὗτος δὲν ἦτο κλέφτης ἀλλ' ἄρματωλός· μεταξὺ δὲ τῶν κλεφτῶν καὶ ἄρματωλῶν ὑπῆρχεν ἡ ἐξῆς διαφορά.

Κατενοχλούμενοι οἱ τοῦρκοι ὑπὸ τῶν κλεφτῶν, καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ τοὺς καθυποτάξωσιν ἢ νὰ τοὺς καταπραΰνωσι διὰ τῶν ιδίων των δυνάμεων, ἠναγκάζοντο νὰ δίδωσι κατὰ καιροὺς εἰς τινὰς ἐξ αὐτῶν ἀμνηστίαν, καὶ τοὺς διώριζον μάλιστα ἀρματωλούς, τουτέστιν ὀπλαρχηγούς πρὸς καταδιώξιν δῆθεν τῶν κλεφτῶν. Οὗτοι δὲ πολλάκις κατὰ τοῦτο μόνον διέφερον τῶν κλεφτῶν, καθόσον ὡς μισθοδοτούμενοι ὑπὸ τῶν τούρκων, καὶ θεωρούμενοι ὑπ' αὐτῶν ὡς ὑποτεταγμένοι, περιεφέροντο φανερά εἰς τὰ ὄρη, καὶ δὲν κατεδιώκοντο φανερά ὑπὸ τῶν τούρκων· ἄλλως πράγματι ἦσαν καὶ οὗτοι κλέπται· σπανίως ὑπήκουον εἰς πάσας τὰς διαταγὰς τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν, καὶ ἔτι σπανιώτερον παρουσιάζοντο εἰς αὐτάς, προσκαλούμενοι. Εἰς λοιπὸν τούτων, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἀποσιωπῶμεν, παρεβίβασε τὸ ἄσυλον καὶ ἐφόρευσε δι' ἐνέθρας τὸν εἰς αὐτὸν προσφυγόντα εὐπορον κλέπτην καὶ ἀδελφοποιητὸν του μάλισα, καταδικώμενον τότε ὑπὸ τῶν τούρκων· ἀλλὰ καὶ τὴν μὴ λίαν ἐντιμὸν ταύτην πράξιν ἔπραξεν ὁ ἀρματωλὸς οὗτος, ἵνα πωλήσῃ εἰς τοὺς τούρκους ἐκδούλευσιν μᾶλλον ἢ ἵνα ὠφελῇ ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ εἰς αὐτὸν καταφυγόντος εὐπόρου κλέπτου. Τινῶν ἐκ τῶν τελευταίων τούτων περιστατικῶν ὑπῆρξamen τρόπον τινὰ μάρτυρες αὐτόπται, καὶ ἐδυνάμεθα νὰ μνημονεύσωμεν ὀνομαστὶ ταῦτα, ἐὰν μὴ ἐπέζων τινὰ τῶν ἐνοχοποιηθέντων τότε προσώπων.

Λησταὶ λοιπὸν, καθ' ὅσον ἡμεῖς γινώσκομεν, δὲν ὑπῆρχον ἐν Ἑλλάδι ἐπὶ τῆς δουλείας τοῦ ἔθνους, ἀλλὰ μόνον ἀρματωλοὶ καὶ κλέπται, τουτέστιν ἄνθρωποι ἐνόπλως διαμαρτυρούμενοι κατὰ τῶν κατακτητῶν τῆς πατρίδος των, καὶ μετερχόμενοι ἐνίοτε καὶ βιαιοπραγίας εἴτε πρὸς αὐτοσυντήρησίν των εἴτε πρὸς ἐκδίκησιν.

Ἐπὶ δὲ τοῦ ἐπταετοῦς ἀγῶνος, καθ' ὃν διελύθησαν ἅπαντες οἱ δεσμοὶ τῆς κοινωνίας οὐχὶ μόνον ἡ ληστεία ἦτο σπανία σπανιωτάτη, ἀλλ' ἐξέλειπε σχεδὸν καὶ αὕτη ἡ ἐκ χριστιανῶν κατὰ χριστιανῶν βιαιοπραγία· τοῦτο δὲ εἶναι εὐεξήγητον· διότι ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος ἅπαντα σχεδὸν ἦσαν κοινά· ὁ ἐνοπλος λοιπὸν ὑπέρμαχος τῆς πατρίδος, καίτοι οὔτε μισθοδοτούμενος ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως οὔτε τροφὰς λαμβάνων, δὲν εἶχεν ὅμως ἀνάγκην νὰ μεταχειρισθῇ τὴν βίαν πρὸς συντήρησίν του, διότι ὅπου καὶ ἂν ἀπῆρχετο, εὗρισκε κενὴν μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀλλὰ πάντοτε κοινὴν τράπεζαν.

Πρό τινων ἡμερῶν ἠρωτήσαμεν τινὰ σεβάσμιον ἀγωνιστὴν οὐχὶ Ἕλληνα, ἀλλὰ φιλέλληνα, καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν συμπαθούντων ἤδη ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' ἐκ τῶν μισούντων ἴσως αὐτοὺς Γερμανῶν καὶ μάλιστα Βαυαρὸν, τὸν ἀξιότιμον συνταγματάρχην Κ. Στέλβαχ ἐὰν ὑπῆρχε λησεία ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος. Ὁ δὲ σεβάσμιος οὗτος ἀγωνιστὴς μᾶς ἀπήντησεν ὡς ἐξῆς περίπου αὐτὸν μόνον ληστεία δὲν ὑπῆρχε τότε, ἀλλὰ σπάνιαι σπανιόταται ἦσαν καὶ αἱ κλοπαί· διότι οὐδεὶς τῶν Ἑλλήνων βεβαίως ἠγνόει τὰ κατὰ τὴν τότε ἐποχὴ μωθῶδη πλοῦτη τῶν Κουρτουριω-
 πτέρων, τῶν Μπουρτούριδων, τῶν Τομπάζιδων τῶν Τσαμα-
 πδῶν, τῶν Χατζῆ Ἀραγυραῶν, τῶν Μέξιδων, τοῦ Νάλου, τοῦ Παξιμάδη, τοῦ Παπαδιαμαρτοπούλου καὶ ἄλλων, ἀλλ' ὅμως οὐδεὶς ἀπεπειράθη γὰρ κλέψῃ ἀπ' αὐτῶν τὰ πλοῦτη ταῦτα, καίτοι μὴ ἀσφαλῶς ἴσως, ὅπως σήμερον, φυλαττόμε-
 να. Ἀπαρτες δὲ ἐγίνωσκον, προσέθηκεν, ὅτι τινὲς τῶν πρὸ πτῆς ἐπαναστάσεως εὐπόρων οἰκογενειῶν, αἵτινες ἐπὶ τοῦ νέρου ἀγῶνος περιεφέροντο δίκην σκηνητῶν, εἶχον χρήματα, καὶ ὅμως ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος οὐδεὶς ἀπεπειράθη οὔτε γὰρ λη-
 στεύσῃ οὔτε κὰν γὰρ κλέψῃ ταῦτα.»

Δὲν ἀναφέρομεν ἐνταῦθα ὀνομαστί τὰς οἰκογενείας, αἵτινες ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος εἶχον χρήματα καὶ ἦσαν ἐκτεθειμέναι εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ τυχόντος, ἢ περιεφέροντο δίκην σκηνητῶν· βέβαιον ὅμως εἶναι, ὅτι εἰς οἶον δὴ ποτε δημόσιον δρόμον καὶ εἰς οἶαν δὴ ποτε ἐπαναστατημένην πόλιν καὶ ἂν ᾔθελον ἐπιχειρήσει οἱ ληστὰι ληστρικὸν τι πραξικόπημα, καὶ πάντῃ ἀκινδύνως σχε-
 δὸν ᾔθελον ἐκτελέσει τοῦτο, καὶ μὲ τὰς χεῖρας κενὰς δὲν ᾔθελον μείνει· ἀλλ' οὐδαμοῦ ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος ἐγένετο τοιοῦτόν τι λη-
 στρικὸν πραξικόπημα, οὐδαμοῦ μάλιστα ἤκούετο τότε ἡ λέξις τῆς ληστείας.

Μετὰ δὲ τὴν ἔλυσιν τοῦ Κυβερνήτου, καίτοι κατεστραμέ-
 νων ὄντων πάντων σχεδὸν τῶν Ἑλλήνων, καὶ τῶν πλείστων μὲν αὐτῶν πράγματι λιμωττόντων, ἐνίων δὲ μόνον εὐπυρόν-
 των, τοσαύτη ὅμως ἐπῆλθε τάξις καὶ ἀσφάλεια, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ ποιμένες ἐφύλαττον τὰ ποίμνιά των μόνον ἀπὸ τῶν λύκων καὶ τῶν ἄλλων ἀγρίων ζώων· προκειμένου δὲ λόγου περὶ ληστῶν οἱ ποιμένες χαριεντιζόμενοι ἔλεγον, συνήθως, ὅτι ἀπὸ τὴν οὐρὰν ἐκάστης προβατίνης εἶναι ὁ μπαρμπαγιάννης καὶ τὴν φυλάττει ἀπὸ τοὺς ληστὰς· ἢ ἀλλ' ἢ κατὰστασις αὕτη δυ-
 στυχῶς ὀλίγον διήρκεσεν. Ὁ φθονερὸς δαίμων τῆς Ἑλλάδος ἐφθά-

νησε τὸν τόπον τοῦτον, καὶ ἔρριψεν αὐτὸν ἀμέσως εἰς περισπασμούς. Παρεκτροπαὶ ὅχι οὐλίγαι τῶν ἀφωσιωμένων καὶ συγγενῶν τοῦ μακαρίτου Κυβερνήτου, καὶ πολιτικά τινα σφάλματα αὐτοῦ, ἐγέννησαν ἐξωθεν μὲν τὰς πολιτικὰς ἀντιζηλίας, ἔσωθεν δὲ τὴν δυσαρέσκειαν καὶ τὴν ἀγανάκτησιν· ὡς ἄμεσον δὲ ἀποτέλεσμα ἀμφοτέρων τούτων ἐγεννήθη ἡ ληστεία, ἀλλὰ καὶ αὕτη εἶχε χαρακτηρὰ ὅλως πολιτικὸν καὶ οὐδόλως σχεδὸν ληστρικόν. Γνωστὴ δὲ παρὰ πολλοῖς ὑπάρχει ἡ συνάντησις Κοντοβουνίσιου τινὸς ἀρχιληστοῦ μετὰ τινος γεωργοῦ, ἀπερχομένου πρὸς ἀγορὰν βοῶς ἀροτῆρος καὶ ἐμπεσόντος εἰς τὴν ἐνεδραν τοῦ ἀρχιληστοῦ Κοντ. βουνίσιου· ὁ γεωργὸς ἔφερε μόνον δέκα τάλληρα, μαθὼν δὲ ὁ ἀρχιληστής, ὅτι ταῦτα μὲν ἤθελον χρησιμεύσει πρὸς ἀγορὰν βοῶς, ἀξίζοντος τότε τριάκοντα τάλληρα, τὰ δὲ λοιπὰ ἤθελε δανεισθῇ ὁ γεωργός, οὐχὶ μόνον δὲν ἐλῆστευσε τὰ ἐπ' αὐτοῦ εὑρεθέντα, ἀλλὰ προσέθηκεν ἐξ ἰδίων του καὶ ἑτερα εἴκοσιν, ἐπειπὼν αἰεταὶ κρίμα νὰ πέσῃς εἰς τὰς χεῖρας τῶν τοκογλύφων δι' ἀγορὰν βοῶς. » Τὸ περιστατικὸν τοῦτο, καίτοι γνωστὸν ἄλλως τε καὶ παρὰ πολλοῖς αὐτηκόοις, μᾶς τὸ διηγηθῆ ὅμως πρὸ ἡμερῶν, ἰδίαις σχεδὸν λέξεσιν ὁ σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀθηνῶν, ἀκούσας αὐτὸ ἀπὸ τοῦ στόματος ἴσως αὐτοῦ τούτου τοῦ κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ληστευθέντος γεωργοῦ. Μᾶς προσέθηκε δὲ ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης ὅτε ἠρωτήσαμεν τὴν Σεβασμιότητά του, ἂν δυνάμεθα νὰ κάμωμεν χρῆσιν τοῦ ὀνόματός του καὶ τὰ ἐξῆς περίπου, αὐχὶ μόνον ταῦτα δύνασθε νὰ δημοσιεύσητε ὡς ὑπ' ἐμοῦ λεγόμενα, ἀλλὰ δύνασθε νὰ προσθέσητε καὶ τὰ ἐξῆς, ὅτι δηλαδὴ καὶ τὸν εὐπορον Πολύδωρον ἐξ Αἰγίου μετὰ τῆς συζύγου του συνέλαβεν ὁ ἀρχιληστής οὗτος, καὶ οὐχὶ μόνον δὲν ἐβλάψε καθ' ὁλοκληρίαν, ἀλλὰ καὶ ἐπροστάτευsen αὐτοὺς ἐντίμως καὶ φιλανθρωπῶς.

Τοιαύτη λοιπὸν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἦτο ἡ ληστεία ἐπὶ Κυβερνήτου καὶ ἐπὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος.

Τὴν δὲ ἔλευσιν τούτου καὶ τῆς ἀντιβασιλείας παρηκολούθησεν ἀμέσως ἄκρα ἀσφάλεια καὶ ἡσυχία καθ' ἅπαν τὸ Κράτος· τοῦτο δὲ συνέβη βεβαίως οὐχὶ ἕνεκα τοῦ φόβου τῶν στρατευμάτων, τὰ ὅποια ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ ὁ Ὁθων, διότι τινὰς τῶν ἀτυχῶν ἐκείνων στρατιωτῶν βραδύτερον ἐπὶ τῆς ἀνταρσίας αὐτῶν οἱ Μανιάται τοσοῦτον περιεφρόνουν, ὥστε αἰχμαλωτισθέντας, ἐπώλουν κατὰ δεκάδας ἀντὶ εὐτελεστάτων πραγμάτων, οἷον ὀρμαθῶν τινῶν κρεμυδίων· ἀλλ' ἕνεκα τῆς ἄκρας ἐπιθυμίας τῶν Ἑλ-

λήνων πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως καὶ πρὸς στερέωσιν τοῦ θρόνου τῆς συνταγματικῆς Βασιλείας. Ἡ τάξις ὁμως καὶ τότε σμικρὸν τι κατὰ δυστυχίαν διήρκεσεν. Ὁ ἀγέρωχος τρόπος, καθ' ὃν τινες τῶν Βαυαρῶν μετεχειρίθησαν τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἀπειρα ἄλλα πολιτικὰ λαθὲν τῆς ἀντιβασιλείας ἐγένεσαν τὴν γενικὴν δυσαρέσκειαν· ἄμεσον δὲ ἀποτέλεσμα ταύτης ὑπῆρξεν ἡ καθ' ἅπαν σχεδὸν τὸ Κράτος πλεονασίς τῆς ληστείας, καὶ ἀπειραι ἀκολούθως ἀνταρσίαι, καὶ στάσεις καὶ ἐπαναστάσεις.

Κακῆς δὲ ἀρχῆς τότε γενομένης, καὶ κακῶς κατὰ τὰ πλεῖστα διοικουμένου τοῦ Κράτους καθ' ἅπαν τὸ μακρὸν διάστημα τῆς βασιλείας τοῦ Ὅθωνος, οὐδόλως παράδοξον εἶναι ἂν οὐδέποτε σχεδὸν ἐξέλειπεν ἀπὸ τῆς Ελλάδος κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἡ ληστεία. Ἄξιον δὲ παρατηρήσεως εἶναι καὶ τοῦτο, ὅτι δηλ. ἡ ληστεία ἐπιτείνεται καὶ ἡλαττοῦτο πάντοτε ἀναλόγως τῆς ἐπιτάσεως ἢ ἐλαττώσεως τῆς δυσαρρέκειας τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ἀναλόγως τῶν μεγάλων ἢ μικρῶν πολιτικῶν σφαλμάτων αὐτῆς καὶ ἰδίως ἀναλόγως τῆς ἐπεμβάσεως αὐτῆς ἢ τῆς δολιεύσεως εἰς τὰς δημοτικάς ἢ βουλευτικάς ἐκλογάς. Τὰ δὲ αὐστηρὰ μέτρα τῆς καταδιώξεως οὐχὶ μόνον δὲν ἐκόπαζον τὴν ληστείαν, ἀλλὰ καὶ ἐτραχυνον αὐτήν.

Πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ἰσχυρισμῶν μας τούτων, ἃς μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ μνημονεύσωμεν ἐνταῦθα μόνον τὰ ἐξῆς περιστατικά. Εὐθύς σχεδὸν μετὰ τὴν ἔλευσιν τῆς ἀντιβασιλείας τοῦ Ὅθωνος ἐγένετο ἡ διάλυσις τοῦ τότε ὑπάρχοντος στρατοῦ· τὸ ἀσύνετον τοῦτο μέτρον ἐπλημύρῃσε τὴν Ελλάδα ληστείας, καὶ ἐφ' ὅσον μὲν αὕτη κατεδιώκετο ἥπιως, οἱ λησταὶ περιωρίζοντο νὰ ζῶσι μόνον εἰς τὰ ὄρη, προσποριζόμενοι τὰ πρὸς τὸ ζῆν δι' ὧν ἐδύναντο τρόπων· ἅμα ὅμως ἤρχισεν ἡ αὐστηρὰ κατ' αὐτῶν καταδιώξις, τότε οἱ λησταὶ ἤρχισαν νὰ συλλαμβάνουν καὶ αἰχμαλώτους, νὰ καίουν καὶ οἰκίας, νὰ εἰσβάλλουν ἐνοπλοὶ καὶ εἰς χωρία, καὶ νὰ κακοποιοῦν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοὺς βλάψαντας ὅπως δὴ ποτε αὐτοὺς ἢ τοὺς νομιζομένους ὑπ' αὐτῶν ὡς συντελεσαντας εἰς τὰ ἀσύνετα μέτρα τῆς Κυβερνήσεως. Σπάνιον πράγμα εἶναι νὰ ἔπαθῃ τις καὶ μάλιστα νὰ αἰχμαλωτίσθῃ ὑπὸ ληστῶν, μὴ βλάψας αὐτοὺς ἢ μὴ συκοφαντηθεὶς παρ' αὐτοῖς, ἢ μὴ θεωρουμένος ὑπ' αὐτῶν, ὡς δυνάμενος, ὅταν στενοχωρηθῇ, νὰ τοῖς παρέξῃ ὠφελείας, καὶ πρὸ πάντων ἀμνηστειάν, τὴν ὁποίαν, ἐξ ὧν ἡμεῖς γινώσκομεν, οὐδεὶς τῶν ἄχρι τοῦδε φανέντων ἐν Ελλάδι ληστῶν δὲν ἐπεδίωξε διὰ παντὸς τρόπου. Τὴν τότε

λῃστείαν, τὴν εἰς πολλὰς ἐπυχίας μετασχηματισθεῖσαν εἰς ληστανταρσίαν, ἐκήπασε κατὰ τι (οὐχὶ βεβαίως τὸ αὐνετον μέτρον τῆς Κυβερνήσεως τοῦ νὰ μετοικίσῃ εἰς ἄλλα μέρη τοῦ Κράτους τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους τῶν λεγομένων ληστῶν, διότι τὸ μέτρον τοῦτο εὐτυχῶς δὲν ἐφηρμόσθη, ἄλλως ἠθέλαμεν θρηνεῖ ἔκτοτε πλειότερα κοινωνικά δυστυχήματα) ἀλλ' ἡ διαβουκόλησις τῶν Ἑλλήνων περὶ τῆς πραγματοποιήσεως δῆθεν τῶν ἐπιθυμιῶν των· ἐνθυμοῦνται βεβαίως οἱ ἀναγνώσται ποῖα δοξασία ὑπῆρχε τότε παρὰ τοῖς ἀπλουστέροις, ὅτι δηλαδὴ κατὰ τὸ 1840 ἠθέλε γείνει μία ποίμνη καὶ εἰς ποιμήν. Δὲν ἐλησμόνησαν δὲ βεβαίως καὶ τὴν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀνακάλυσιν τῆς φιλορθοδόξου λεγομένης ἐταιρίας, καθὼς ἐπίσης καὶ τὰ μάταια καὶ ἄσκοπα ἀνταρτικά κινήματα κατὰ τὴν Κρήτην, Θεσσαλίαν καὶ Μακεδονίαν.

Μόλις ὅμως ἐνόησαντες οἱ Ἕλληνες ὅτι περιπαίχθησαν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καὶ βλέποντες τὴν τότε Κυβέρνησιν ἐμμένονσαν εἰς ὁδὸν σκολιάν, ἐτράπησαν καὶ αὖθις πολλοὶ ἐξ αὐτῶν εἰς αὐθαιρέτους, ἵνα μὴ εἴπωμεν καὶ εἰς ληστρικές πράξεις· ἄξιον δὲ σημειώσεως εἶναι, ὅτι ἡ ληστεία οἰκοθεν σχεδὸν ἡλαττώθη τότε σμικρὸν πρὸ τῆς Σεπτεμβριανῆς μεταπολιτεύσεως τοῦ 1843· ἡ ἐλάττωσις αὕτη, ἵνα μὴ εἴπωμεν καὶ ἡ παντελὴς ἐξάλειψις τῆς ληστείας, διήρκεσε σχεδὸν μόνον ἐφ' ὅσον χρόνον διήρκεσε καὶ ἡ ἔθνοσυνέλευσις τῆς 3 Σεπτεμβρίου, τοῦτέστιν ἐφ' ὅσον χρόνον δὲν κατεπιέζετο τὸ ἔθνος. Ἀμα δὲ ἀρχαμένων τῶν πρώτων βουλευτικῶν ἐκλογῶν, τὰς ὁποίας εἶναι ὁμολογούμενον ἤδη, ὅτι ἠθέλησε νὰ ἐπιρράσῃ ἡ Κυβέρνησις, ἀμέσως ἀνεφάνη καὶ ἡ ληστεία, ἥτις βραδύτερον μετεσχηματίσθη καὶ εἰς πολλὰς μεγάλας ἀνταρσίας, ἐξ ὧν, παραλείποντες τὰς ὑπὸ τῶν ζώντων προσώπων ἐνεργηθείσας, μνημονεύομεν μόνον τὰς ὑπὸ τῶν τεθνεώτων Γκριζιώτου, Βελέντσα καὶ Παπακώστα.

Τὴν ληστείαν τότε ἐκόπασαν κατὰ τι τὰ Παρκερικά, ἐπειδὴ τὸ ἔθνος, ἡ μᾶλλον εἶπεν οἱ ὑποκινούντες τοὺς ληστὰς, ἐνόμισαν ὅτι ἀπειλεῖται ἐξωτερικῶς ἡ ὑπαρξίς τοῦ θρόνου, καὶ διὰ τοῦτο, λησμονήσαντες τὰ διαιροῦντα αὐτοὺς πάθη, συνεσπειρώθησαν περίξ τοῦ θρόνου πρὸς ὑποστήριξιν αὐτοῦ. Μόλις ὅμως παρῆλθε καὶ ὁ κίνδυνος οὗτος, καὶ ἡ ληστεία ἐπλεόνασεν αὖθις ἐν Ἑλλάδι. Ἐδέησε δὲ νὰ πλασθῶσιν οἱ μύθοι τοῦ 1854 καὶ νὰ διαβουκοληθῇ καὶ αὖθις τὸ ἔθνος περὶ πραγματοποιήσεως δῆθεν τῆς

μεγάλης ιδέας, διὰ νὰ κοπάσῃ κατὰ τι ἢ καὶ διὰ νὰ ἐκλείψῃ σχεδὸν καθ' ὁλοκληρίαν ἡ ληστεία ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος.

Μόλις ὅμως παρῆλθε καὶ ἡ ἐποχὴ ἐκείνη καὶ ἡ ληστεία ἀνέκυψε θρασυτέρᾳ παρὰ οὐδέποτε καὶ καθ' ἅπαν δυστυχῶς τὸ Κράτος· ὥς καὶ ἀπ' αὐτῆς σχεδὸν τῆς πρωτευούσης οἱ λησταὶ ἠχμαλώτισαν τότε οὐχὶ μόνον πολίτας Ἕλληνας, ἀλλὰ καὶ Γάλλον ἀξιωματικόν, περιφρονοῦντες οὕτω καὶ αὐτὰς τὰς ἀγγλογαλλικὰς λόγχας, αἵτινες ἐστάθμευον ὥς ἐπὶ στρατιωτικῆς κατοχῆς ἐν Πειραιεῖ, εἰς ὀλίγων δηλ. βημάτων ἀπόστασιν, ἀπὸ τοῦ μέρους, ἐνθα ἐγένετο ἡ ληστεία τοῦ Γάλλου ἀξιωματικοῦ. Ἡ Κυβέρνησις τότε εὐρέθη εἰς τὴν πλέον μεγαλειτέραν ἀμνηχανίαν· ὅσῳ δὲ δραστηριώτερα καὶ τραχύτερα ἐλάμβανε μέτρα πρὸς καταδίωξιν τῆς ληστείας, τόσῳ θρασυτέραν ἤγειρεν αὕτη κεφαλήν. Συνετέλεσε μὲν κατὰ τι πρὸς ἐλάττωσιν καὶ ἡ καταδίωξις αὐτῆς διὰ τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ, καθὼς ἐπίσης καὶ ἡ παῦσις τῆς ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης χρονολογουμένης περιστολῆς τῆς τρομερᾶς πρότερον οὔσης καταχρήσεως τῆς ἀπονομῆς Βασιλικῆς χάριτος εἰς τοὺς ληστὰς, ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον συνετέλεσε τὰ μέγιστα πρὸς ἐλάττωσιν ἢ καὶ παντελεῖ ἀπὸ τινων ἐπαρχιῶν ἐξάλειψιν τῆς ληστείας εἶναι τι, τὸ ὁποῖον δυστυχῶς δὲν ἐξετιμῆθη εἰσέτι ὑπὸ τῆς κοινωνίας μας, καὶ τὸ ὁποῖον ἡμεῖς μόλις τολμῶμεν νὰ ὑποδείξωμεν ἐνταῦθα, φοβούμενοι μὴ κατακριθῶμεν ὡς ὑποκριταί, ἢ ὡς πέραν τοῦ μέτρου θρησκομανεῖς ἢ ἴσως καὶ ὡς κόλακες Ἀρχιερέων ἢ τοῦ κλήρου.

Ὁ Ζήσας ὅμως ἐπὶ πολὺ ἐν Ἑλλάδι θὰ ἔμαθε βεβαίως, ὅτι οἱ λησταὶ ἐνταῦθα ΟΥΔΕΠΟΤΕ ἱεροσυλοῦσιν ἐν ταῖς πάντῃ ἀπροφυλάκταις καὶ ἐν ταῖς ἐρήμοις εὐρισκομέναις ἐκκλησίαις, οὐδέποτε σχεδὸν προσέβαλον ἢ ἐζήμιωσαν ἄνευ αἰτίας ἱερεὰ ἢ ἀρχιερεὰ, οὐδέποτε καταλύουσι τὰς νηστευσίμους ἡμέρας, καὶ παντὶ σθένει προσπαθοῦσι νὰ εὕρωσιν ἱερεὰ τινὰ, ἵνα ἱερουργήσῃ ἐντὸς ἐρίμου τινὸς ναοῦ, ὅπως παρευρεθῶσι καὶ οὗτοι καὶ ἀνάψωσι τὸ κηρίον των. Ὅταν δὲ εὐτυχήσωσι νὰ εὕρωσι πνευματικόν τινα, νὰ εἴπωσι τὰς ἀμαρτίας των καὶ ν' ἀξιώθωσι τῶν ἀχράτων μυστηρίων, τότε νομίζουσιν, ὅτι ἔφθασαν εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς εὐδαιμονίας των. Ταῦτα πάντα θὰ φανῶσιν ἴσως ἀπίστευτα εἰς τοὺς Εὐρωπαίους, ἀλλ' ὅμως παραπέμπομεν τοὺς δυσπι-

στούντας εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Γάλλου Κυρίου Fauriel (1). ἐν τῷ σοφῷ τούτῳ συγγράμματι θὰ ἴδωσιν, ὅτι οἱ Ἕλληνες λησται ἢ κλέφται οὐχὶ μόνον τὰς ἀρετὰς ταύτας εἶχον, ἀλλὰ καὶ ἄλλας ἀκόμη πολὺ μεγαλειτέρας. Εἰς τὰ πλεῖστα τῶν ὑπὸ τοῦ σοφοῦ τούτου συγγραφέως ἐκδοθέντων ἑλληνικῶν ἡρωϊκῶν ᾠσμάτων (κλεφτικῶν τραγωδιῶν), ὅσαςκίς ἀρχικλέφτης τις πληγώνεται ἐν τῇ μάχῃ, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ἀπαντηθῶσιν εἰς τὸ τέλος τοῦ τραγωδίου του οἱ ἐξῆς ἐμφαντινιώτατοι στίχοι.

«πάρτε καὶ τὸ σπαθῆκι μου τὸ πολυξακουσμένον
κόψετε τὸ κεφάλι μου νὰ μὴ τὸ κόψουν τοῦρκοι.»

Σπάνιον πρᾶγμα εἶναι ἐπίσης εἰς ἕκαστον τοιοῦτον κλεφτικὸν τραγοῦδι νὰ μὴ μνημονεύηται καὶ εἰς ναὸς, εἴτε ὡς προστάτης ἐν γένει τῶν χριστιανῶν, εἴτε ὡς προστάτης ἰδίως τῶν κλεφτῶν, εἴτε ὡς ὀδηγήσας τοὺς κλέφτας νὰ σωθῶσι τῶν κινδύνων. Τὸ τοιοῦτον δὲ ὑπὲρ τῆς θρησκείας αἰσθημα διατηρεῖται καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἀκμαῖον καὶ ζωηρότατον παρὰ τοῖς Ἕλλησι καὶ μάλιστα παρὰ τοῖς ὀλίγον ἀναμιγεῖσι μετὰ τῶν Εὐρωπαίων.

Ἐνὸς τοιοῦτου λοιπὸν ἐλατηρίου ἐγένετο τυχαίως πως καὶ ἴσως ἐν ἀγνοίᾳ σχεδὸν τῆς Κυβερνήσεως χρῆσις κατὰ τῆς ληστείας καὶ αὕτη ἐκόπασε ἢ καὶ ἐξηλείφθη σχεδὸν καθ' ὁλοκληρίαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς Βασιλείας τοῦ 'Οθωνος.

Γνωστὸν δὲ τοῖς πᾶσιν εἶναι ὅτι σμικρὸν κατὰ σμικρὸν εἶχον ἐκλείπει σχεδὸν οἱ ἀρχιερεῖς ἀπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ Κράτους νέοι δὲ δὲν ἐχειροτονοῦντο μέχρι τινὸς ἔνεκα ἀνωμαλιῶν τινων μετὰ τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἀρτισυστάτου Ἑλληνικοῦ Κράτους. Γνωστὸν δὲ ἐπίσης εἶναι ὅτι ἡ Ἀκαρνανία ἰδίως καὶ κατὰ δεύτερον λόγον ἡ Φθιώτις ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου ἐθεωροῦντο ὡς φωλαὶ τῆς ληστείας. Ἄμα δὲ ἐξέλειπον αἱ ἐκκλησιαστικαὶ ἀνωμαλίαι καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας ταύτας συνέπεσε νὰ χειροτονηθῶσιν Ἀρχιερεῖς ἄνδρες ἀγωνισταὶ καὶ διατρέποντες ἐπὶ τε τῷ θείῳ κηρύγματι καὶ ἐπὶ ἄλλαις ἀρεταῖς ἐξέλειπεν ἀπ' αὐτῶν σχεδὸν καθ' ὁλοκληρίαν καὶ ἡ ληστεία.

(1) Chants populaire de la Grèce moderne par C. Fauriel 1824.

Ὁ σεβασμιώτατος λοιπὸν τότε Ἀκαρνανίας νῦν δὲ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν καὶ πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, καὶ ὁ σεβασμιώτατος Φθιώτιδος ἀρχαῖος ἐκκληρυξ καὶ λείψανα ἀμφοτέροι τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος συνετέλεσαν κατὰ τὴν ἡμετέραν κρίσιν πλεῖστον παντός ἄλλου εἰς τὴν ἐξάλειψιν τῆς ληστείας τοῦλάχιστον ἀπὸ τε τῆς Ἀκαρνανίας καὶ τῆς Φθιώτιδος.

Πόσους μόχθους, πόσους ἀγῶνας, καὶ πόσα μέσα δὲν μετῆλθον οἱ σεβάσμιοι οὗτοι ἱεράρχαι, ἵνα πειθαναγκάσωσιν ἐκ τῶν ληστῶν τινὰς μὲν νὰ προσελθῶσιν εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ Κράτους· ἄλλους δὲ, ν' ἀπέλθωσιν εἰς τὴν ἀλλοθιπῆν· τοὺς εὐδιωρθώτους, νὰ διορθώσωσι, καὶ, διὰ τῆς μετανοίας καὶ τοῦ ἐξιλασμοῦ, νὰ καταστήσωσι χρηστοὺς πολίτας, καὶ τοὺς πάντη ἀδιορθώτους νὰ ἐξολοθρευθῶσιν ἀφ' ἐαυτῶν ἢ διὰ τῶν φιλησύχων πολιτῶν; Ἐὰν μᾶς ἐπετρέπητο νὰ διηγηθῶμεν περιστατικὰ τινὰ ἀνέκδοτα, ἤθελε πεισθῇ πᾶς τις, ὅτι τὸ ἰσχυρότερον ὄπλον κατὰ τῆς ληστείας εἶναι παρὰ τοῖς Ἕλλησι τουλάχιστον οὐχὶ αἱ λόγχαι, ἢ ἡ λαίμηπτός, οὐχὶ τὰ μεταβατικά, καὶ αἱ μετατοπίσεις τῶν συγγενῶν τῶν ληστῶν, οὐχὶ οἱ χωροφύλακες, καὶ αἱ ὑπουργικαὶ ἐγκύκλιοι, ἀλλ' αἱ εὐχαὶ ἢ αἱ κατάραι τῶν ἀρχιερέων. Μόνον διὰ τῶν εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν σιδηροδεσμίους σχεδὸν κατέστησε τοὺς διαδοχικοτέρους τῶν ληστῶν τῆς Ἀκαρνανίας ὁ τότε ἀρχιεπίσκοπος αὐτῆς ὡς τὰ πειθήνια πρόβατα, τὰ λεγόμενα μανάρια, ἔτρεχον ὅπισθὲν τοῦ οἱ τρομερώτεροι λεγόμενοι τότε λησταί, ἵνα τύχωσιν ἀφέσεως ἁμαρτιῶν. Πρὸς ἀπόδοσιν ἀπωλεσθέντος τινὸς βραχιολίου ἐδίδαξε ποτε ἐπ' ἁμβωνος ὁ τότε Σεβασμιώτατος Ἀκαρνανίας, μεταχειρισθεὶς τὸ ῥητὸν ἐν τῷ ἁδικῷ οὐκ εὐλογεῖται» καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς διδασκαλίας του, παρουσιάζεται τις καὶ ἐξομολογεῖται, ὅτι πάλαι ποτὲ ἔκαυσεν ἀκουσίως τὴν οἰκίαν τοῦ γείτονός του, ἐκτιμωμένην περὶ τὰς τρισχιλίας δραχμὰς· ἐπὶ παραγγελίᾳ δὲ τῆς ἀποζημιώσεως ὁ ἐξομολογούμενος ἀμέσως προσέφερε τὰς 1500 δραχμὰς, ὑποσχεθεὶς ν' ἀποδώσῃ καὶ τὰς ἐπιλοίπους, ἅμα εὐπρῆσιν. Βόες δὲ καὶ πρόβατα, καὶ αἶγες πρὸ πολλοῦ κλαπέντα, καὶ φαγωθέντα ἢ πωληθέντα ἀπεδόθησαν κρύφα διὰ τοῦ ἱεράρχου τοῖς ιδιοκλήταις, ἵνα τύχωσιν οἱ κλέψαντες αὐτὰ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

Ἄχ τί δὲν ἐδύνατό τις νὰ πράξῃ παρὰ τοῖς Ἕλλησι διὰ τοῦ παντοδυνάμου παρ' αὐτοῖς ὅπλου τῆς θρησκείας, καλῶς ὅμως καὶ ὑπὸ ἐναρέτων ἀρχιερέων καὶ ἱερέων μεταχειριζομένου. Κατὰ τὴν ἡμετέραν ἀκράδαντον πεποιθήσιν εἰς τὴν μεσαίαν καὶ κα-

τωτέραν τάξιν τοῦ λαοῦ τῆς Ἑλλάδος εἶναι σπανιώτατον ἢ καὶ ὅλως ἀδύνατον πρᾶγμα νὰ εὑρεθῇ ἄνθρωπος, ὅσον ἐσκληρυμένην καὶ ἂν ἔχη τὴν καρδίαν, ὅσον ἡμελημένην καὶ ἂν ἔχη τὴν ἀνατροφήν μὲ παντελῇ ἔλλειψιν φόβου τοῦ Θεοῦ. Τὰ χρονικά τῆς Ἑλλάδος ἐξ ὧων ἡμεῖς γι' ὥσκειν ἢ οὐδέποτε ἢ σπανιώτατα μνημονεύουσιν ἀνθρώπου, μὴ ἐπικαλεσθέντος τὴν μετάδοσιν τῶν ἀχραντῶν μυσηρίων πρὸ τοῦ θανάτου του. Ὅπου δὲ ὑπάρχει φόβος Θεοῦ, ἐκεῖ εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ὑπενεργῶσιν ἰσχυρῶς οἱ λόγοι καλοῦ τινος ἱερέως ἢ τοῦ ἀρχιερέως, τοὺς ὁποίους ἕκαστος χριστιανὸς, ἀλλ' ἰδίως ὁ Ἕλλην, θεωρεῖ ὡς ἀντιπροσώπους τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὡς δυναμένους νὰ δώσωσιν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, ἀλλὰ μόνον ἂρά γε τὸ μέσον τῆς θρησκείας ὑπενεργεῖ τοσοῦτον ἰσχυρῶς παρὰ τοῖς Ἕλλησιν;

Ἐξ ὧων ἡμεῖς ἀνέγνωμεν ἢ ἠκούσαμεν, ἢ εἶδομεν οὐδένα ἄλλον λαὸν γινώσκωμεν φιλοτιμώτερον καὶ ὑψηλοφρονέστερον τοῦ ἐλληνικοῦ καὶ φονευόμενος ὁ Ἕλλην φροντίζει νὰ μὴ περιέλθωσι τὰ ὅπλα του εἰς χεῖρας ἐχθρῶν καὶ νὰ μὴ περιφρονηθῇ ἡ κεφαλὴ του ἀπάρτε καὶ τὸ ριγυέκι μου κόψτε καὶ τὸ κεφάλι μου» φωνάζουσιν εἰς τοὺς συντρόφους των οἱ τραυματιζόμενοι λησταί. Ὅπου δὲ ὑπάρχει φιλοτιμία καὶ ὑψηλοφροσύνη, ἐκεῖ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐμφωλεύσῃ τὸ μισαρὸν καὶ ἀποτρόπαιον πάθος τῆς λιστείας, ὅπως ἐννοοῦσιν αὐτὴν οἱ λαοὶ τῆς Δύσεως. Εἰάν δὲ τις ἀναδ' ᾤσῃ τὰς ἱστορίας ὅλων τῶν προμερωτέρων ληστῶν τῆς Ἑλλάδος, θελεῖ ἰδεῖ, ὅτι τὸ ἰσχυρότερον ἐλατήριο, τὸ ἐξωθήσαν αὐτοὺς τὸ πρῶτον εἰς τὸν ληστρικὸν βίον, ἦτο ἡ μεγάλη τις καταπίεσις ἢ ἡ κατ' αὐτοὺς προσβολὴ τῆς φιλοτιμίας των ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων τῆς εξουσίας ἢ ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν τῆς ἡμέρας.

Ἰσως δὲ τις μὴ Ἕλλην, ἀπαντῶν ἐνταῦθα συνεχῶς τὴν λέξιν πίεσις νομίσῃ, ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶναι ἀτίθασσοι καὶ δὲν ἀνέχονται οὔτε τὴν ἐννομον καὶ δικαίαν πίεσιν τοῦ νόμου καὶ τοῦ Κράτους· ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἀληθές, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἔθνος εἶναι ἐπιδεκτικώτερον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἱσως ἱσως καὶ νὰ τυραννηθῇ σκληρῶς· ἀλλὰ πάντοτε διὰ τοῦ νόμου, καὶ διὰ τῆς διεγέρσεως τοῦ αἰσθήματος τῆς φιλοτιμίας καὶ διὰ τοῦ πατριωτισμοῦ καὶ διὰ τοῦ λόγου· πανταχοῦ ὁ Ἕλλην ζητεῖ λόγον· ἀλλοίμονον δὲ εἰάν περιφρονήσῃ τις αὐτόν, ἢ εἰάν ἀπαπειραθῇ νὰ τὸν ἀπατήσῃ· ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης περιπτώσεως καὶ ἄγγελος ἂν ᾖ τὸν καθιστὰ διάβολον, καὶ τοῦ Βεελζεβούλ χειρότερον· ἐπὶ δὲ τῆς

δευτέρας, πρὶν τις συλλάβῃ τὴν ἰδέαν ν' ἀπατήσῃ τὸν Ἕλληνα, θὰ εὐρεθῇ ὑπ' αὐτοῦ πολλάκις ἠπατημένος.

Πρὸ τοῦ ἀγῶνος, ὡς γνωστὸν, οἱ Ἕλληνες διωκοῦντο διὰ τῶν τουρκικῶν νόμων καὶ διὰ τῶν ἐπιτοπιῶν συνηθειῶν. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἐπταετοῦς ἀγῶνος οὔτε νόμοι ἴσχυον, οὔτε συνήθειαι, καὶ ἐπὶ Κυβερνήτου μόλις εἰσέχθησαν ἀτελῆ τινα νομοθετήματα. Ἐλθούσης δὲ τῆς Βασιλείας, εἰσέχθη διὰ μιᾶς σύμπασα ἡ γερμανικὴ νομοθεσία καὶ ἡ περιώνυμος γραφειοκρατεία, ἐφαρμοζόμεναι μάλιστα κατὰ τὰ πλεῖστα ὑπὸ Γερμανῶν, ἀγνοούντων οὐχὶ μόνον τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν γλῶσσαν αὐτῶν· ἀλλ' ὅμως οὐδεὶς τῶν Ἑλλήνων ἠγανάκτησε διὰ τὴν αἰφνιδίαν ταύτην εἰσαγωγὴν ξένης καὶ πάντῃ ἀγνώστου νομοθεσίας, τοῦναντίον μάλιστα ἅπαντες ἔσπευσαν νὰ συμμορφωθῶσι μετ' αὐτῆς, καὶ συνεμορφώθησαν τῷ ὄντι ἔκτοτε ἐς τοσοῦτον, ὥστε πολλοὶ ἐν ᾧ καὶ σήμερον ἀκόμη προφέρουσι παρεφθαρμένας τὰς κατὰ τὴν νέαν νομοθεσίαν εἰσαχθείσας λέξεις *Εἰρηνodίκης*, *Ἀστυνόμος*, *Ἐφέτης*. *Ἀρειοπαγίτης* κλ. μετασχηματίζοντες π. χ. τὸν μὲν *Εἰρηνodίκην* εἰς *Γουρουνodίκην*, τὸν δὲ *Ἀστυνόμον* εἰς *Ἀστρονόμον*, τὸν δὲ *Ἐφέτην* εἰς *Ἐφέντην* καὶ τὸν *Ἀρειοπαγίτην* εἰς *Ἀγιοπαγίτην*, πολλοὶ λέγομεν, ἐν ᾧ καὶ σήμερον προφέρουσι κακῶς τὰς λέξεις τῶν ἀξιωματῶν τούτων, οὐδεὶς ὅμως διεφιλονείκησεν ἔκτοτε τὴν δικαιοδοσίαν των, καὶ ἅπαντες ἐνόησαν ἔκτοτε, ὅτι ὁ *Εἰρηνodίκης*, π. χ. ὡς δικαστικὸς καὶ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος, δύναται ἐν τῇ δικαιοδοσίᾳ του νὰ διατάξῃ καὶ τὴν σύλληψιν καὶ τὴν προσωρινὴν φυλάκισιν καὶ τοῦ ἀνωτέρου τοῦ Κράτους ὑπαλλήλου. Ἰπάρχουσι δὲ ἄπειρα παραδείγματα, καθ' ἃ ἀπλούστατοι ἀστυνομικοὶ ὑπάλληλοι, ὑπ' οὐδεμιᾶς συνοδευόμενοι στρατιωτικῆς δυνάμεως, καὶ οὔτε αὐτοὶ ὄπλον τι φέροντες, συνέλαβον ὅμως καὶ στρασηγαὺς καὶ ὀπλαρχηγούς, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πολυαριθμοῦ καὶ ἀτάκτου αὐτῶν στρατοῦ εὕρισκομένους, καὶ ὠδήγησαν αὐτοὺς εἰς τὰς φυλακάς· τὸν ἀείμνηστον στρατηγὸν Τσαβέλαν π. χ., τὸν ἥρωα τῆς Κλείσοδας, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐκ λεόντων στρατοῦ του εὕρισκόμενον, συνέλαβεν ἐπὶ τῆς ἐλεύσεως τῆς ἀντιβασιλείας εἰς μικροτάτου βαθμοῦ ἀξιωματικὸς τῆς χωροφυλακῆς καὶ τὸν ὠδήγησεν εἰς τὰς φυλακάς· πλείοτέρα ταύτης δυνάμις δὲν ἐχρειάσθη τότε, νομίζομεν, ἵνα συλληφθῶσιν ἀπὸ τῶν στρατοπεδῶν των καὶ ἅπαντες οἱ τότε δαφνοστεφεῖς στρατηγοὶ καὶ ὀπλαρχηγοί, οἱ ἐκπλήξαντες τὸν κόσμον μετὰ

ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος ἡρωϊκὰ κατωρθώματά των. Ὁ δὲ ἀρχιστράτηγος Κολοκοτρώνης καὶ ὁ στρατηγὸς Πλαπούτας οὐχὶ μόνον παρεδόθησαν τότε εἰς ἀπλοῦς κλητῆρας, ἵνα ὀδηγηθῶνιν εἰς τὰς φυλακάς, ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα ἐπὶ τῆς ἀνακρίσεως καὶ τῆς δίκης των, καίτοι θλέποντες ὅλα τὰ μέσα, τὰ ὅποια μετεχειρίζετο ἡ ἐξουσία, ἵνα τοὺς καταδικάσῃ ἀδίκως καὶ τοὺς φονεύσῃ, καίτοι δυνάμενοι καὶ νὰ δραπετεύσωσι καὶ ν' ἀναστατώσωσι διὰ μιᾶς τὸ Κράτος, οὔτε κατὰ διάνοιαν ὅμως ἀπεπειράθησαν τοῦτο, ἀλλὰ πάντοτε ἔλεγον θὰ ὑποκύψωμεν εἰς τοὺς νόμους τῆς πατρίδος μας, ἔστω καὶ παρεξηγημένους.

Ἐκ τούτων λοιπὸν καταφαίνεται, ὅτι τὰ μόνα πράγματα, τὰ ὅποια δὲν ἀνέχεται ὁ Ἕλλην δὲν εἶναι οὔτε ἡ αὐστηρότης τῶν νόμων, οὔτε ἡ αὐστηρότης τῶν ποινῶν, ἀλλ' ἡ αὐθαιρεσία, ὁ δόλος καὶ ἡ προσβολὴ τῆς τιμῆς του. Πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ μας τούτου, ἃς μᾶς ἐπιτρέψωσιν οἱ ἀναγνώσται ν' ἀναφέρωμεν καὶ τινὰ παραδείγματα αὐθαιρεσίας, δολιότητος καὶ προσβολῆς τῆς τιμῆς, ἕνεκα τῶν ὁποίων ἠκολούθησαν ἀνυπολόγιστα εἰς τε τὴν κοινωνίαν καὶ εἰς τὰ ἄτομα δυστυχήματα.

Μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων πολλῶν τοιαύτης φύσεως παραδειγμάτων, ἀνθρώπων ἀκουσίως ἐξοκειλάντων εἰς τὸν ληστρικὸν βίον καὶ πολλὰ ἔπειτα κακουργήματα πραξάντων, μνημονεύομεν ἐνταῦθα δύο μόνον τῶν τρομερωτέρων ἴσως ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ἀρχιληστῶν τοῦ Μπελούλη καὶ Νταβέλη.

Ὁ Μπελούλης ἦτο ποιμὴν ἔκ τινος χωρίου τῆς Λειβαθίας ἐγγαμος καὶ φιλήσυχος· κατὰ κακίαν του δὲ τύχην ἡράσθη τῆς γυναικὸς του ἀνθρωπὸς τις τῆς ἐξουσίας, χρησιμεύων τότε πρὸς καταδιώξιν τῆς ληστείας. Μὴ δυνάμενος δὲ νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ του, παρόντος ἐν τῷ ποιμνίῳ τοῦ Μπελούλη, ἠγκάρευσεν αὐτόν ποτε νὰ μεταφέρῃ σπουδαῖα δῆθεν ἐπίσημα ἐγγράφα εἰς τινὰ ἀπόστασιν. Ἐπανελθόντος τοῦ Μπελούλη ἐκ τῆς ἀποστολῆς ταύτης, εἶρε τὸν ἄνθρωπον τὴν ἐξουσίας συνευθυμοῦντα μετὰ τῆς συζύγου του· ἐν τῇ ἀγανακτήσει του πρῶτον μὲν ἠθέλησε νὰ σωφρονήσῃ τὴν σύζυγόν του· ἐπεμβάντος δὲ τοῦ ἀνθρώπου τῆς ἐξουσίας, ὁ Μπελούλης ἐπετέθη καὶ κατ' αὐτοῦ. φοβούμενος δὲ μεγαλειέραν καταπίεσιν ἢ προσβολὴν, ἀπῆλθεν εἰς τὰ ὄρη, ὅπου ἐπὶ τινὰ χρόνον ἔζη, καιροφυλακτῶν μόνον νὰ ἐκδικηθῇ κατὰ τοῦ προσβολόντος τὴν τιμὴν του καὶ κατὰ τῆς ἀπίστου συζύγου του· ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐξουσίας τὸν ἐκήρυξε ληστὴν καὶ πρὶν ἔτι προ-

ὅῃ εἰς ληστρικὰς πράξεις· τοῦτο ἠνάγκασε τὸν Μπελούλην νὰ στρατολογήσῃ καὶ ἄλλους δυσάρεστοιμένους ἢ παραπονουμένους καὶ νὰ σχηματίσῃ ληστρικὴν τῷ ὄντι συμμορίαν. Ἔκτοτε ὁ Μπελούλης, καταδιωκόμενος ἀφοδῶς, ἐγένετο τῷ ὄντι ὁ τρομερώτερος τῶν ληστῶν.

Ὁ δὲ Νταβέλης ἦτο ἐπίσης ποιμὴν μισθωτός· δυστροποῦντος δὲ τοῦ κυρίου του νὰ πληρώσῃ τοὺς μισθοὺς του, ὁ Νταβέλης ἠναγκάσθη τὸ μὲν πρῶτον νὰ μεταχειρισθῇ παρακλήσεις καὶ μεσιτείας· ἔπειτα δὲ καὶ ἀπειλὰς· σκληροτραχήλου δὲ φανέντος τοῦ ἀδικούντος αὐτὸν, ὁ Νταβέλης ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ καὶ εἰς αὐτοδικίαν· ἀμυνομένου δὲ τοῦ ἀδικούντος, ὁ Νταβέλης τὸν ἐφόνευσε καὶ ἐγένετο ληστής. Ἀκολουθῶς δὲ ἐξέπληξε τῷ ὄντι τὸν κόσμον μὲ τὸ θράσος του· αὐτὸς εἶναι ὁ αἰχμαλωτίτας τὸν Γάλλον ἀξιωματικὸν κατὰ τὴν ὁδὸν Πειραιῶς· αὐτὸς εἶναι ὁ αἰχμαλωτίτας πολλοὺς καὶ ἐν τοῖς προθύροις σχεδὸν τῆς Πρωτευούσης· ἄξιον δὲ παρατηρήσεως εἶναι, ὅτι οὔτε ὁ Μπελούλης οὔτε ὁ Νταβέλης μετῆλθον ποτὲ ὠμότητα ἢ ἀπανθρωπίαν ἀνευ λόγου ἰσχυροῦ κατὰ τῶν αἰχμαλώτων αὐτῶν. Ἐπὶ τεσσαράκοντα ὅλας ἡμέρας ἔμεινε παρὰ τῷ Μπελούλῃ αἰχμαλωτὶς νέα εὐεϊδεστάτη μιᾶς τῶν εὐπορωτέρων ἄλλοτε οἰκογενεῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ κατ' οὐδὲν ἔπαθε, τὸν νικτιὸν μάλιστα ὁ Μπελούλης τῇ ἐπρομύθευσεν ὥς ἠκούσαμεν, καὶ εἰδὸς τι θαλαμηπόλου γυναικὸς, ἵνα ὑπηρετῇται ὑπ' αὐτῆς μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν ἀγρίαν ἐχόντων τὴν ὄψιν καὶ τραχεῖς τοὺς τρόπους ληστῶν· ἠχμαλώτισε δὲ αὐτὴν κυρίως, ἵνα ἀξιωθῇ ἀμνηστίας· ἀποτυχὼν δὲ ταύτης, τὴν ἐλύτρωσε διὰ χρημάτων· ὁ δὲ φόνος τῶν οὐκ αἰχμαλώτων θυγατέρων ἐνὸς δημάρχου ὑπὸ τῶν ληστῶν προῆλθεν ἐκ τοῦ πάθους τῆς ἐκδικήσεως μᾶλλον ἢ ἐκ φιλοχρηματίας. Ἐνταῦθα δύναται τις ἴσως νὰ μᾶς ἐρωτήσῃ, ὅταν οἱ λησταὶ φοβοῦνται τοσοῦτον τὰς κατάρας καὶ εὐλαβοῦνται τὰς εὐχὰς τῶν ἀρχιερέων, διατί δὲν πέμπεται πρὸς καταδίωξιν αὐτῶν ἐν τῇ Ἀττικῇ ὁ ἐξοντώσας ἄλλοτε αὐτοὺς ἀπὸ τῆς Ἀιωνανίας Μητροπολίτης μᾶλλον ἢ τὰ με ἀβατικά; Βεβαίως ὁ Μητροπολίτης καὶ ἐνταῦθα ἤθελεν ἐπιφέρει καὶ ταχύτερα καὶ εὐκολώτερα ἢ τοῦλάχιστον ἀδανωμένα ἀποτελεσματά· διὰ νὰ γείνη ὅμως τοῦτο ἐκ μέρους τοῦ Μητροπολίτου, πρέπει νὰ ᾔναι ἅπαντα ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὁμοιάμορφα μὲ τὰς ἐξόχους ἀρετὰς τοῦ ἀνδρὸς τούτου· ἄλλως δὲ ὁ σεβασμιώτατος οὗτος ἱεράρχης, καίτοι ὑλιζόμενος διὰ τὸ ἐκ τῆς ἐν τῇ Ἀττικῇ ληστείας δυστύχημα, καὶ συναισθανόμενος

ὅτι ἐδύνατο νὰ συνταλέσῃ πολὺ πρὸς περιστολὴν ἢ καὶ πρὸς ἐξάλειψιν αὐτοῦ, δὲν δύνανται ὁμῶς οὔτε νὰ μετατοπίσῃ ἀπὸ τῆς Πρωτεύουσας· καὶ διὰ πολλοὺς ἄλλους λόγους, καὶ διότι ὡς Πρόεδρος τῆς Ἱεραῆς Συνόδου, εἶναι ἠναγκασμένος νὰ συνεδριάζῃ πεντάκις τῆς ἐβδομάδος.

Ἐνταῦθα ἐπίσης δύνανταί τις ν' ἀντιτάξῃ καὶ τὴν ἐξῆς εὐλογηφανεστάτην τῷ ὄντι ἔνστασιν· ὅταν οἱ Ἕλληνες ᾔναι, ὅπως ἰσχυρίζομεθα, τοσοῦτον φιλόνομοι, διατί ἀδικούμε οἱ, προτιμῶσι τῶν δικαστηρίων τὴν αὐτοδικίαν; Εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ὁμολογήσαμεν, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐν γένει ἔχουσι πλειοτέραν συναίσθησιν τῆς ἀνθρωπίνης αὐτῶν ἀξίας· ὁ ἔχων λοιπὸν τὴν συναίσθησιν ταύτην, δυσκόλως πείθεται, ὅτι τὸ δικαστήριον θὰ τὸν δικαιώσῃ ἐς τοσοῦτον, ὅσον αὐτὸς νομίζει, ὅτι ἡδικήθη. Ἄλλως δὲ παρὰ πολλοῖς μὲν μὴ Ἕλλησι δὲν εἶναι ἴσως πάντῃ ἀγνωστοί, παρὰ δὲ τοῖς Ἕλλησιν εἶναι γνωστὴ γνωστότάτη καὶ ἡ κατάστασις τινων ἐκ τῶν δικαστηρίων μας· χάριν δὲ τῶν μὴ γινωσκόντων καλῶς τὰ τῆς Ἑλλάδος, ἃς μᾶς ἐπιτραπῇ ν' ἀναφέρωμεν μόνον τὰ ἐξῆς περιστατικὰ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ τρόπου, καθ' ὃν διενέμετο ἄχρι τοῦδε παρὰ τινων δικαστηρίων ἡ δικαιοσύνη ἐν Ἑλλάδι.

Ἐν τινι χωρίῳ, τρεῖς ὥρας ἀπέχοντι τῆς Νάξου, ἔζη οἰκογενειάρχης τις νέος, πατὴρ δύο, νομίζομεν, πάντῃ ἀνηλίκων τότε τέκνων, μετερχόμενος εἰδὸς τι παντοπωλείου ἢ καφφεπωλείου· ὁ νέος οὗτος ὤφειλε δύο ἢ τρεῖς δραχμὰς εἰς τινὰ μεθύσαν. Μεθυσμένος δὲ ὢν οὗτος ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐτήθησάτο τὰς δραχμὰς τοῦ· μὴ ἔχοντος δὲ τοῦ ὀφειλέτου νὰ δώσῃ αὐτάς τότε, ὁ μεθυσμένος ἤρπασεν ἀπὸ τοῦ παντοπωλείου τοῦ κἀνιστρον πληρεῖς ντοματῶν. Κλονιζομένου δὲ ἐνεκὰ τῆς μέθης, αἱ ντομάται ἐπιπτον κατὰ γῆς καὶ ἐφθειρόντο· σπεύσαντος τοῦ παντοπωλοῦ νὰ προλάβῃ τὴν ἀπώλειαν τοῦ πράγματός του, ὁ μεθυσμένος τὸν ἤρπαξεν ἀπὸ τὸν λαιμὸν καὶ τὸν ἐσφιγγεν· ὁ οὕτω ἀποπνιγόμενος νέος ἐν τῇ ἀμνηχανίᾳ τοῦ κατώρθωσε νὰ δαγκάσῃ ἓνα τῶν ἀντιχειρῶν τοῦ μεθύσου καὶ οὕτως ἀπηλλάγῃ τῆς πνιγμονῆς· ἐπεμύσαντων δὲ καὶ ἄλλων, ἡ σκηνὴ διελύθη αἰσίως, τοῦ μὲν μεθύσου ὀδηγηθέντος ὑπ' ἄλλων εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ, τοῦ δὲ παντοπωλοῦ μείναντος ἐν τῷ κατάστηματί του.

Μετὰ παρέλευσιν εἴκοσι περίπου ἡμερῶν, καθ' ἃς οὐδεὶς ἐγένετο λόγος, οὔτε περὶ τοῦ χρέους οὔτε περὶ τοῦ δαγκάματος, ὁ μεθύσος ἐπαθὲν, ἐνεκὰ τῆς οἰνοποσίας του ἴσως, ἐρυσίπελας κατὰ τὸν

ἀγκῶνα τῆς ἄλλοτε δαγκασθείσης χειρός· κακῶς θεραπευθέντος τοῦ ἐρυσσιπέλατος, ἐγένοντο γαγγραινώδεις τινὲς ἐσχάραι. Ἐλθόντος δὲ τοῦ ἱατροῦ Κ. Σγαμπέλα πρὸς ἐπίτραπεϊν ἄλλου τινὸς ἀρρώστου ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ, ὁ οἰνοπότης ἐζητήσατο τῆς βοηθείας τοῦ ἱατροῦ· οὗτος δὲ, τινὰς μὲν τῶν ἐσχαρῶν ἀφῆρεσε τότε, διὰ δὲ τὴν ἀποθεραπείαν παρήγγειλε τὸν ἀρρώστον νὰ μεταβῇ εἰς Νάξον, ὅπερ καὶ ἐγένετο, ἐπὶ ποδῶν βαδίσαντος τοῦ ἀρρώστου ἐπὶ τρεῖς ὥρας· μετὰ παρέλευσιν 17 ἡερῶν θεραπείας, αἱ μὲν ἐσχάραι ἀπέπεσαν καθ' ὁλοκλήριαν, αἱ δὲ οὖλαι οὐλώθησαν κατὰ μέγα μέρος. Πρὸς ἀποφυγὴν ὁμως πληρωμῆς τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἱατροῦ ὁ οἰνοπότης ἔρυγε κρύφα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Νάξου καὶ ἀπῆλθε πιζὺς εἰς τὸ χωρίον του· οὐδεὶς δὲ λόγος ἐγένετο ἕκτοτε εἰς τὸ χωρίον οὔτε περὶ οὐλῶν οὔτε περὶ δαγκάματος, οὔτε περὶ ἄλλου τινὸς πράγματος· ἀλλὰ μετὰ παρέλευσιν δύο περίπου μηνῶν ὁ οἰνοπότης ἀσθενήσας, ἐκ πάσης ἄλλης βεβαίως αἰτίας ἢ ἐκ τοῦ ἐρυσσιπέλατος καὶ δαγκάματος, ἀπεβίωσεν. Αὐθημερὸν ὁ πάρεδρος τοῦ χωρίου ἠθέλησε νὰ ἀγκαρῆυσῃ τὸν παντοπώλην νὰ ἐλθῇ εἰς Νάξον ν' ἀγοράσῃ ἄλας, ἵνα ἀλατίσῃ τὰς ἐλαίας του. Παρακούσαντος δὲ τούτου, ὁ πάρεδρος τὸν συνέλαβεν ὡς ὑπαίτιον θανατηφόρου τραύματος (τοῦ δαγκάματος) καὶ τὸν ἔπεμψεν ὑπὸ συνοδίαν εἰς Σύρον. Ἐνταῦθα φυσικῶ τῷ λόγῳ ἐρρίγη ἀμέσως εἰς τὰς φυλακάς· μετὰ τοσαύτης δὲ ἐπιπλαιοτήτος ἐνηργήθησαν αἱ ἀνακρίσεις, ὥστε ὁ παντοπώλης παρεπέμφθη νὰ δικασθῇ εἰς τὸ ἐν Σύρῳ κακουργοδικεῖον. Μὴ προσελθόντος δὲ ἔνεκα κακοκαιρίας εἰς τὴν δίκην τοῦ προσκληθέντος ὡς μάρτυρος τῆς κατηγορίας ἱατροῦ Κ. Σγαμπέλα, ἡ δίκη ἀνεβλήθη εἰς ἄλλην σύνοτον. Ἐδικάσθη δὲ ἐν Ἀθήναις μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς ἔτους καὶ τιῶν, νομίζομεν, ἡμερῶν ἀπὸ τῆς φυλακίσεώς του, καὶ ἐκηρύχθη ἀμέσως ἀθῶος, συνηγορήσαντος μάλιστα ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ αὐτοῦ τοῦ εἰσαγγελέως Κ. Γρυπάρη, ἀλλὰ πρὸς ἐπάνοδόν του ἐδέησε νὰ κάμωσιν ἔρανον οἱ ἑνορχοι.

Κατὰ τὴν αὐτὴν περίπου ἐποχὴν Σπῦρός τις Οἰκονόμος ἢ Κανέλλος λεγόμενος ἐκ Γαλαξιδίου, εὐπορος, παραλαβὼν ἱκανὴν ποσότητα χρημάτων μετέβη διὰ πλοιαρίου εἰς Δοδρέναν καὶ Κακόνσι, ἵνα ἀγοράσῃ μούστους. Ἐξελθὼν τοῦ πλοίου εἰς Δοδρέναν, εἰσῆλθεν εἰς παντοπωλεῖόν τι, ὅπου κερνῶν καὶ κερνούμενος, ἔκαμε πολλὰς δοσοληψίας· ἐκεῖθεν αὐθημερὸν διευθύνθη εἰς Κακόνσι, ὅπου κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἔκαμε πολλὰς δοσοληψίας ἐντὸς ἑνὸς παντοπωλείου· τὸ ἑσπέρας ἐφιλοξενήθη εἰς

τὴν οἰκίαν εὐπόρου τινὸς φίλου του, μεθ' οὗ συνευθύμησαν μέχρι πέραν τοῦ μεσονυκτίου· τὴν πρώτην τῆς ἐπιούσης ὁ Σπύρος ἐνόησεν ὅτι τοῦ ἔλειπε σάκκος, περιέχων διηχιλίας καὶ ἑξακοσίας δραχμάς· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ὑποπτεύθη τὸν φιλοξενήσαντα αὐτὸν φίλον του, καὶ προῦκάλεσε κατ' οἶκον ἐρεῦνας· ἔπειτα δέ, τὸ ἐν Κακισίῳ παντοπωλεῖον· ἔπειτα τὸ ἐν Δοδρῆνῃ, καὶ τελευταῖον τὸ πλοῖον, ὅπου προῦκάλεσεν ἐρεῦνας· ἐπὶ τέλους ἐπλήρωσε καὶ τινὰς κολυμβητάς νὰ ἐρευνήσωσι τὸ μέρος τῆς θαλάσσης, ἀφ' οὗ διήλθε διὰ τῆς λέμβου· οὐδαμοῦ δ' εὐρὼν τ' ἀπυλεσθέντα χρήματά του, προῦκάλεσε τὴν ἑκδοσιν ἐπιτιμίου ἐκκλησιαστικοῦ ἢ ἀφορισμοῦ, τὸν ὅποιον καὶ ἀνέγνωσεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ μετὰ πολλῶν μηνῶν παρέλευσιν ἀπὸ τῆς ἀπωλείας τῶν χρημάτων. Μῆνας δέ τινὰς μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἐπιτιμίου Κακισίτης τε; καταγγέλει εἰς τὸν Σπύρον, ὅτι ἑτερός τις Κακισίτης εὔρε τὰ χρήματά του· ὡς μόνην δὲ ἀπόδειξιν εἶχεν, ὅτι ὁ καταγγελλόμενος πρὸ μὲν τῆς ἀπωλείας τῶν χρημάτων ἦτο πένης, ὡς καὶ ὁ καταγγέλων αὐτὸν, μετὰ δὲ ταῦτα ἐφάνη διαχειριζόμενος χρήματα.

Μὲ ταύτην δὲ μόνην τὴν μαρτυρίαν ὁ Κύριος Σπύρος Κανέλος κατώρθωσε νὰ πείσῃ τὰς δικαστικὰς ἀρχὰς νὰ συλλάβωσι τὸν καταγγελλθέντα μαζί με τὴν σύζυγόν του καὶ μέ τι μάλιστα νήπιον, μὴ ἀποχωριζόμενον τῆς μητρὸς του, νὰ ρίψωσιν αὐτοὺς εἰς τὰς φυλακάς καὶ νὰ τοὺς παραπέμψωσιν εἰς τὸ κακούργοδικεῖον, οὐχὶ ἐπὶ κλοπῇ ἢ ἐπὶ ληστείᾳ, ἀλλ' ἐπὶ παραδόσει τοῦ ἐπιτιμίου. Ἐπὶ ταύτης δὲ τῆς δίκης εἰμεθα καὶ ἑνορκοὶ καὶ προϋστάμενοι· καὶ ἐξεπλάγηνμεν, ὅτε εἶδομεν τὸν δικαζόμενον νὰ ἐγχειρίσῃ εἰς τὸν πρόεδρον τῶν συνέδρων, μετὰ τὴν κατάθεσιν τοῦ οὐσιωδούς μάρτυρος τῆς κατηγορίας, ἑγγράφον τι καὶ νὰ παρακαλέσῃ τὸν πρόεδρον νὰ ἐξετάτῃ τὸν κατηγορὸν του, ἂν ἀναγνωρίζῃ τὴν ἐν τῷ ἐγγράφῳ τούτῳ ὑπογραφὴν του· ἀναγνωρισθείσης δὲ ταύτης, ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ γραμματέως καὶ τὸ ἑγγραφον, τὸ ὅποιον οὐδὲν ἄλλο ἦτο, ἢ ἰδιωτικὸν χρεωστικὸν ὁμολογον τοῦ μάρτυρος τῆς κατηγορίας πρὸς τὸν κατηγορούμενον, γενόμενον πολλοὺς μῆνας πρὸ τῆς ἀπωλείας τῶν χρημάτων τοῦ Σπύρου Κανέλου. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι οἱ κατηγορούμενοι ἐκηρύχθησαν ἀμέσως καὶ παμψηφεί ὑπὸ τῶν ἐνόρκων ἀθῶοι· ἀλλὰ τίς ἀπέζημίωσεν αὐτοὺς διὰ τὴν ἐπτάμηνον φυλάκισίν των; τίς ἐφρόντισε νὰ τιμωρήσῃ τὸν ψευδομάρτυρα; τίς ἐφρόντισε νὰ τιμωρήσῃ τὰς οὕτω ἐπιπολαίως ἐνεργησάσας ἀμφοτέρους τῶν δικῶν τούτων ἀνακρίσεις δικαστικὰς ἀρχὰς; λυπούμε-

θα, ὅτι δὲν ἡδυνήθημεν νὰ εὐρώμεν ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ ἐφε-
τέλου καὶ τὴν δικογραφίαν τῶν δικῶν τούτων, ἵνα δημοσιεύ-
σωμεν ὀνομαστί καὶ μὲ ἀριθμούς καὶ ἄλλα οὐσιώδη περιστάτι-
κά πιστεύομεν ὅμως, ὅτι καὶ ἡ μνήμη δὲν μᾶς ἀπεπλάνησε πολὺ
τῆς ἀληθείας. Ἄλλως δὲ πρὶν περιγράψωμεν τὰ περιστάτικα
ταῦτα, ἠρωτήσαμεν καὶ τὸν τότε εἰσαγγελεῖα Κ. Γρυπάρην,
ὅστις μᾶς ἐβεβαίωσε αὐτὰ σχεδὸν ἀπαραλλάκτως.

Λέγεται δὲ ὅτι πολλοὶ ἄλλοι ἔμειναν ἐν ταῖς φυλακαῖς καὶ
δύο ἐτὶ ὡς ὑπόδικοι, δι' ὁμοίας φύσεως πράξεις, καὶ ἐπειτὰ
ἠλωθήσαν. Λέγεται πρὸς τούτοις, ὅτι καὶ εἰς θάνατον κατέδι-
κασθη τις καὶ ἐκατατομήθη, καὶ μετὰ θάνατον ἀπεδείχθη ἡ
ἀθωώτης τοῦ λέγεται ὡσαύτως, ὅτι πολλὰκις ἐν τῷ ἀκροατη-
ρίῳ τῶν ἐνόρκων καὶ αὐτὴ ἡ ταυτότης τοῦ κατηγορουμένου
διεφιλονεικῆθη καὶ ἀπεδείχθη ψευδής.

Πρὸς ἐξήγησιν ὅλων τούτων πρέπει νὰ σημειώσωμεν διὰ τοὺς
μὴ γινώσκοντας καλῶς τὰ τῆς Ἑλλάδος, ὅτι ἅπαντες οἱ δικασταὶ
δὲν ἦσαν ἄχρι τοῦδε οὔτε ἀμετάθετοι, οὔτε ἰσόβιοι· καὶ ὅτι οἱ
μὲν πρωτοδίκαί παρ' ἡμῖν λαμβάνουσι διακοσίων πεντήκοντα
δραχμῶν μόνον κατὰ μῆνα μισθόν· οἱ δὲ ἐφέται, τετρακοσίων
καὶ οἱ ἀρειοπάγιται, πεντακοσίων, τουτέστιν οἱ διαχειριζόμενοι
τὴν δικαιοσύνην παρ' ἡμῖν μισθοδοτοῦνται ἀσυγκρίτως εὐτελέ-
στερον ἐνὸς γραμματέως ἐνὸς κοινοῦ ἐμπορικοῦ καταστήματος·
τοῦτο βεβαίως κατ' οὐδὲν δικαιώνει τοὺς ἀμελείς ἢ τοὺς ἀσυ-
νειδήτους δικαστάς, ἀλλ', ὅταν τις στερῆται τῶν πρὸς τὸ ζῆν,
ὀλίγον φροντίζει ἢ ἴσως καὶ δὲν ἔχει καιρὸν νὰ φροντίσῃ, ἵνα
διαχειρίζηται ὑπ' αὐτοῦ ἐπιμελῶς καὶ δικαίως ἡ δικαιοσύνη.

Εἰς τοιαύτης φύσεως λοιπὸν δικαιοσύνην οὐδὲν παράδοξον
εἶναι ἂν τινες τῶν μεγάλῃ συναισθήσει τῆς ἀνθρωπίνης αὐτῶν
ἀξίας ἐχόντων Ἑλλήνων διατάξωσι νὰ καταφύγωσι καὶ προτι-
μῶσι τὴν αὐτοδικίαν· ἅπαξ δὲ παρεκτρέπέντες εἰς τοῦτο, καὶ
ἀεὶποτε ἐρεθιζόμενοι, οὐδὲν παράδοξον, ἐὰν καταντῶσιν ἐνίοτε
νὰ γίνωνται καὶ λησταί· διαμαρτυρόμεθα ὅμως μὲ ὅσῃν ἔχομεν
ἀνθρωπίνην δύναμιν, ὅτι ὀλίγιστοι τῶν Ἑλλήνων γίνονται λη-
σταὶ μόνον, ἵνα ληστεύωσιν. Ἐὰν δὲ δὲν ἀρκῶσι τὰ ἄχρι τοῦδε
λεχθέντα, ἵνα πείσωσι τοὺς τυχόν δυσπιστοῦντας, ἃς μᾶς ἐπι-
τραπῇ νὰ μνημονεύσωμεν πρὸς τούτοις ἐνταῦθα καὶ τὰ ἐξῆς.

Μία τῶν διαδοχικωτέρων ἐπὶ τῆς ἐποχῆς μᾶς ληστρικῶν συμ-
μοριῶν ὑπῆρξεν ἡ τοῦ Μπίμπιση καὶ Τρακάδα, ἡ ἐπὶ πολλὰ

ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ Ὀθωνος ἐμπνεύσασα φρίκην εἰς πάντας τοὺς κατοίκους τῆς Ἀττικῆς. Κάτοικος δὲ αὐτῆς πλουσιωτάτῃ καὶ ἔχουσα ἄπειρα ἐν αὐτῇ κτήματα ὑπῆρξεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ μέχρι τέλους τῆς ζωῆς της καὶ ἡ μακαρίτισσα Μαρία Μαρβουὰ Δούκισσα τῆς Πλακεντίας. Ἄπαντες δὲ ἐνθουμοῦνται τὰς ιδιοτροπίας τῆς Δουκίστης ταύτης, ἥτις, καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ συμμορία τοῦ Μπίμπιση καὶ Τρακάδα ἐνέπνεε τρόμον εἰς τὴν Ἀττικὴν καὶ ἐνειώλεε κατὰ τὰ πλείστα ἐν τῷ ὄρει Πεντελικῷ, ὠκοδόμει πολυτελέστατα μέγαρα ἐν αὐτῷ τῷ Πεντελικῷ, τῇ φωλεᾷ δηλονότι τῶν ληστῶν, διενυκτέρευεν ἐν αὐτοῖς, καὶ πολλάκις ἔκαμνε νυκτερινὰς ἐκδρομὰς πρὸς εὐοεσιν τῶν ἀπωλεσθέντων σκύλων της. Ἀπειράκις θεβαίως οἱ λησταὶ ἐδύναντο νὰ τὴν συλλάβωσιν αἰχμάλωτον, ἀλλ' ἅπαξ μόνον ἐπράξαν τοῦτο, καὶ ἤρκεσθησαν μόνον εἰς ἑξ' χιλιάδων δραχμῶν λύτρα, ἐν ᾧ καί λιστα ἐγίνωσκον, ὅτι ἡ Δούκισσα, ἄκληρος οὖσα, εἶχε τριακοσίων χιλιάδων φράγγων εἰσόδημα, τὸ ὁποῖον πολλάκις σκανδαλωδῶς μάλιστα ἐσπαταλοῦσεν ἐν Αῠθῆναις. Μικρά τις ἀπειλὴ ἐκ μέρους τῶν ληστῶν εἰς τὴν Δούκισσαν ἤρκει ν' ἀναγκάσῃ αὐτὴν νὰ γράψῃ εἰς τοὺς ἐν Αῠθῆναις γνωστοὺς τραπεζίτας της νὰ πέμψωσιν εἰς τοὺς ληστὰς καὶ πεντακοσίων χιλιάδων δραχμῶν λύτρα· ἀλλ' ὅμως οὗτοι ἤρκεσθησαν εἰς ἑξ' μόνον χιλιάδας δραχμῶν· καὶ ταύτας ἀμφίβολον εἶναι, ἐὰν ἐλάβον μόνον, ἵνα πλουτίσωσιν, ἢ ἴσως καὶ ἵνα δείξωσιν ἐμπράκτως εἰς τὴν Κυρίαν Δούκισσαν, ὅτι οἱ δύο χωροφύλακες, τοὺς ὁποίους ἔφερε πάντοτε μεθ' ἑαυτῆς δὲν ἦσαν ἱκανοὶ νὰ τὴν προστατεύσωσι.

Πλὴν δὲ τούτου ὁ ἔμπορος Κ. Λαζαρήs μᾶι διηγήθη προχθὲς καὶ τὸ ἐξῆς ἐμφαντικώτατον περιστατικόν. Καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ ληστρικὴ αὕτη συμμορία ἐνέπνεε τρόμον εἰς τὴν Ἀττικὴν ὁ ἔμπορος Κ. Λαζαρήs ἔκαμεν ἀπείρους καὶ μεγάλας ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις κατὰ τὰ πέριξ τῶν Αῠθηνῶν. Πρὸς τοιαύτην τινὰ λοιπὸν ἐμπορικὴν ἐπιχείρησιν ἐπέμψε τότε δι' ἐνὸς ὑπάλληλου τοῦ εἰς Μαραθῶνα διακόσια τουρκικὰ χρυσὰ νομίσματα (διακόσια τάλληρα)· ὁ ὑπάλληλός του, ἀπερχόμενος ἐξ Αῠθηνῶν εἰς Μαραθῶνα, καθ' ὁδὸν ἐπέσεν εἰς τὴν ἐνέδραν τοῦ Μπίμπιση· οὗτος δὲ εὐρὼν ἐπ' αὐτοῦ τὰ διακόσια χρυσὰ νομίσματα καὶ μαθὼν ὅτι πέμπονται παρὰ τοῦ Κυρίου Λαζαρήs εἰς τὸ ἐγγύριον ἐμπόριον, οὐδὲν ἐξ αὐτῶν ἐλάβεν, οὔτε τὸν ὑπάλληλον τὸ παράπαν ἠνόχλησε, ἀλλὰ δι' αὐτοῦ παρήγγειλεν εἰς τὸν Κύριον Λαζαρήν νὰ τοῦ στείλῃ βραδύτερον δεκά χρυσὰ νομίσματα, τσαρούχια καὶ ἄρτον.

Πρὸς ἀντίκρουσιν τούτων ἴσως μᾶς ἀντιτάξῃ τις τὰ περιστατικά τῶν τερατομόρφων ἐκείνων θηρίων, οἵτινες ἐφόνευσαν ληστρικῶς ἐν Ἀθήναις τοὺς μακαρίτας Νεγροπόντην Καπούδαν, ἢ καὶ αὐτὸν τὸν ἀτυχῇ Κροκίδαν· ἀλλ' εἰς τὰ δύο ταῦτα τελευταῖα περιστατικά καὶ δικαστικῶς ἀπεδείχθη ὅτι τὸ ἐπικρατέστερον πάθος τῶν κακούργων τούτων δὲν ἦτο ἡ ληστεία, ἀλλ' ἡ ἐκδίκησις, ἢ καὶ ἄλλο τι κοινότερον τούτου πιθος. Ἄλλως ἡμεῖς ἐνταῦθα γράφομεν περὶ τῶν ληστῶν τῶν ὁρέων, καὶ οὐδὲ νὰ μνημονεύσωμεν καὶ τολμῶμεν τοὺς ληστὰς τῶν πόλεων καὶ μάλιστα τῶν Πρωτευουσῶν· διότι πανταχοῦ τοῦ κόσμου εἶναι ὁμολογούμενον καὶ πασίγνωστον ἤδη, ὅτι οὗτοι εἶναι ἀσυγκρίτως ὠμότεροι ἀπανθρωπότεροι καὶ κακουργότεροι τῶν ληστῶν τῶν ὁρέων. Ἐξαιρέσιν δὲ τῆς γενικῆς ταύτης κατηγορίας δὲν ἦτο δυνατόν κατὰ δυστυχίαν νὰ κάμωσιν ἐπὶ Ὅθωνος τοῦλάχιστον οἱ λησταὶ τῶν Ἀθηναίων· διότι καὶ δικαστικῶς ἀπεδείχθη, ὅτι οὗτοι καὶ μεγάλα ἀξιώματα καὶ παράσημα πολλάκις ἐλάμβανον τότε καὶ, καταδικαζόμενοι ὑπὸ τῶν δικαστηρίων εἰς θάνατον, εὐκόλως ἐλάμβανον Βασιλικὰς χάριτας, καὶ ὁμοτροπέζοι καὶ συγχωρεταὶ Βασιλέων λέγεται ὅτι ἐγένοντο πολλάκις τότε.

Οἱ δὲ λησταὶ τῶν ὁρέων ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξ ὧων ὀλίγων ἡμεῖς ἐνταῦθα ἐπιτροχάδην ἐμνημονεύσαμεν, καὶ ἐξ ὧων ἄλλων πολλῶν λεπτομερέστερον μνημονεύει ἡ ἱστορία καὶ τὰ χρονικά τῶν δικαστηρίων τῆς Ἑλλάδος, ἐξάγεται ἀριθμηλὸς πρῶτον μὲν ὅτι κυρίως δὲν εἶναι λησταὶ ὦμοι καὶ ἀπάθθρωποι, καὶ θηριώδεις, ὅπως οἱ λησταὶ ἄλλων ἐθνῶν, ἀλλ' ἄνθρωποι συναισθανόμενοι πέραν τοῦ μέτρου τὴν ἀνθρωπίνην αὐτῶν ἀξίαν, καὶ ἀδικούμενοι ἢ πιεζόμενοι, καταφεύγουσιν εἰς αὐτὴν μᾶλλον ἢ εἰς τὴν δικαιοσύνην· δεύτερον δὲ ἐξάγεται, ὅτι οἱ λησταὶ οὗτοι τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰ ἑννεα δέκατα τοῦλάχιστον καταφεύγουσιν εἰς τὸν τοιοῦτον ληστρικὸν βίον καὶ μετέρχονται ἐνίοτε καὶ βαιοπραγίας, μόνον ἵνα αὐτοσυντηρηθῶσιν· ἐνίοτε δὲ, καὶ ἵνα ἐκδικηθῶσι κατ' ἐκείνων, οἵτινες τοὺς ἠδίκησαν ἢ τοὺς ἐπίεσαν ἢ ἄλλως πως τοὺς ἐπιβουλεύθησαν ἢ τοὺς ἐπρόδωσαν· οὐδέποτε δὲ σχεδὸν ἢ σπανιώτατα καταφεύγουσιν εἰς αὐτὰ, μόνον ἵνα ληστεύσωσι. Κατὰ τρίτον δὲ λόγον ἐξάγεται, ὅτι τὰ ἐννεακόντα ἑννέα ἴσως ἑκατοστὰ τῶν τοιούτων ληστῶν τῆς Ἑλλάδος δὲν εἶναι ἄνθρωποι ἀδιδόρθωτοι, διότι οὔτε φιλοτιμίας καὶ ὑψηλοφροσύνης στεροῦνται, οὔτε ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ σβέννυται καθ' ὀλοκληρίαν ἐν ταῖς καρδίαις των· τὸναντίον μάλιστα ὥσπερ

πολλάκις κατὰ κόρον εἶπομεν καὶ ἤδη αὖθις ἐπαναλαμβάνομεν οἱ ὀνομαζόμενοι λησται τῆς Ἑλλάδος καὶ λίαν φιλότιμοι καὶ ὑψηλόφρονες εἶναι, καὶ ἀκμαῖον καὶ ζωηρότατον ἔχουσι τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἐν ταῖς καρδίαις των· δι' αὐτοῦ δὲ καὶ μόνου τοῦ ἀνεξאלείπτου παρ' αὐτοῖς αἰσθήματος δύναται τις νὰ τοῦς ἀλυσοδέσῃ πολὺ εὐκολώτερον καὶ πολὺ ἀδαπανώτερον ἢ διὰ τῶν λογχῶν διὰ τῶν εἰρκτῶν καὶ διὰ τῆς λαιμητόμου· κατὰ τέταρτον δὲ λόγον ἐξάγεται ἐξ ὧων ἐνταῦθα ἐγράψαμεν, καὶ ἐξ ὧων ἡ ἱστορία μνημονεύει, ὅτι οὐδέποτε αἱ ἐπὶ Τουρκίας, αἱ ἐπὶ Κυβερνήτου καὶ αἱ ἐπὶ Ὅθωνος Κυβερνήσεις ἔκαμαν χρῆσιν τῶν καταλλήλων μέτρων πρὸς ἐξόντωσιν τῆς ληστείας. Κατὰ πέμπτον δὲ καὶ τελευταῖον λόγον ἐξάγεται, ὅτι ὅσον αὐξάνει ἡ δυσαρέσκεια τῶν Ἑλλήνων εἴτε κατὰ τῶν κατὰ τόπους ἀρχῶν, εἴτε κατὰ τοῦ συνόλου τῆς Κυβερνήσεως, τοσοῦτον αὐξάνει καὶ ἡ λεγομένη ἐν Ἑλλάδι ληστεία· ὅσον τοῦναντίον ἐμφρονως καὶ ἡπίως πολιτεύονται αὗται, τοσοῦτον ἐλαττοῦται ἡ ληστεία· ὅταν δὲ αὕτη πλεονάσῃ εἰς τὸν ὕψιστον βαθμὸν, καὶ ἔπειτα διὰ μιᾶς κοπάσῃ ἀνευ ἀποχρώσεως αἰτίας, τότε ἡ κοινωνία πρέπει νὰ προσδοκᾷ σπουδαιότερους κοινωνικούς σπαραγμούς· ὡς παράδειγμα δὲ ἀναφέρομεν τὴν σμικρὸν πρὸ τῆς 3 Σεπτεμβρίου 1843 καὶ σμικρὸν πρὸ τῆς ἐξώσεως τοῦ Ὅθωνος κόπασιν ἢ καὶ παντελῇ ἐξάλειψιν τῆς ληστείας.

Τοσοῦτον δὲ εἵμεθα πεπεισμένοι περὶ ὅλων τούτων, ὥστε δυνάμεθα νὰ διαβεβαιώσωμεν τὴν τε μεγάλως ἐνδιαφερομένην περὶ τῆς ἡσυχίας τοῦ Κράτους Κυβέρνησιν τῆς Ἑλλάδος, τὸν πεπολιτισμένον κόσμον, καὶ τοὺς ἀπανταχοῦ τῆς ἀλλοδαπῆς διεσπαρμένους ὁμογενεῖς, ὅτι τοῦ λοιποῦ ὡς ἀλάνθαστον γνώμονα τῆς καταστάσεως μιᾶς τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἑλλάδος ἢ τοῦ συνόλου τῆς Κυβερνήσεως αὐτῆς πρέπει νὰ ἔχωσι τὰ ἐξῆς.

Ὅταν καὶ ἐν οἷα δὴ ποτε ἐπαρχία ἀκούσῃ ληστείαν, πρέπει ἀφεύκτως νὰ ὑποθέτῃσι δυσαρέσκειαν τοῦ λαοῦ κατὰ τῶν ἀρχῶν τοῦ τόπου ἢ κατὰ τῶν ἰσχυρῶν τῆς ἡμέρας· καὶ ἀντὶ νὰ πεμπῶσι μεταβατικά πρὸς καταδίωξιν τῶν ληστῶν, πρέπει νὰ πέμπῃσι τιμίους ἀνακριτὰς καὶ ἐπιθεωρητὰς πρὸς διόρθωσιν τῶν κυβερνητικῶν σφαλμάτων· ὅσον δὲ πλεονάζει ἡ ληστεία, τόσον πρέπει νὰ ὑποθέτῃσιν, ὅτι ἐπλεόνασε καὶ ἡ δυσαρέσκεια, καὶ ὅταν μανθάνωσιν, ὅτι, μετὰ τὴν ὑπέρμετρον πλεόνασιν, ἐκόπασεν ἡ ληστεία, τότε πρέπει ἀφεύκτως νὰ προσδοκῶσι στάσεις καὶ ἐπαναστάσεις.

Τοιαύτη μὲν περίπου εἶναι ἡ φύσις καὶ ἡ γέννησις τῆς ληστείας ἐν Ἑλλάδι· διὰ λόγους δὲ τοῖς πᾶσιν εὐλήπτους δὲν δημοσιεύομεν ἐνταῦθα σύγκρισιν ἢ παράθεσιν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς ἐν πολλαῖς χώραις τῆς Δύσεως ληστείας· τοῦτο ὅμως θὰ πράξωμεν, ἂν, ὡς ἐλπίζομεν, δημοσιεύσωμεν ἀκολούθως καὶ γαλισταὶ τὴν πραγματείαν ταύτην εἰς ἰδιαίτερον φυλλάδιον· τότε δὲ δὲν θὰ ἔχωμεν ἀνάγκην νὰ κάμωμεν ἡμεῖς τὴν παράθεσιν ταύτην, ἀλλ' ἀπλῶς θὰ μεταφέρωμεν ἀπὸ τοῦ Boissonade, *anecdota greca*, tom. ij τὰς σελίδας 219—220 περὶ Καταλάνων, καὶ θὰ παραθεσωμεν τὰς σελίδας ταύτας πρὸς μίαν βιογραφίαν τοῦ χειροτέρου κλέφτου τῆς Ἑλλάδος ἐκ τῶν γενομένων ὑπὸ τοῦ C. Fauriel.

Οἱοι δὴ ποτε δὲ καὶ ἂν ἦσαν ἡ ἥ· αἱ οἱ ἄλλοτε μὲν κλέφται, νῦν δὲ οἱ ληστὰι καλούμενοι τῆς Ἑλλάδος, ἄς μάθωσιν ἤδη παρ' ἡμῶν οὗτοι, ὅτι οὐδεὶς οὔτε οἱ Γότθοι καὶ οἱ Βάνδαλοι ἄλλοτε, οὔτε οἱ Καταλάνοι καὶ οἱ Βούλγαροι, οἱ ἐρημώσαντες τὴν Ἑλλάδα, οὔτε ὁ Ἰβραῖμης καὶ Κιουταχῆς, οἱ καταστρέψαντες τὴν Ρούμελην καὶ τὴν Πελοπόννησον, οὔτε ἅπαντες οἱ Ἰησουῖται τῆς Πικτικῆς Προπαγάντας, οὔτε ἅπαντες οἱ δαίμονες τῆς κολάσεως σύσσωμοι ἂν ἤθελον ἐκστρατεύσει κατ' ἡμῶν, δὲν ἤθελον βλάβει τοσοῦτον τὴν δυστυχῆ ἡμῶν πατρίδα, ὅσον τὴν βλάπτουσιν οἱ λεγόμενοι σήμερον λησταί. Ἄς μάθωσιν οὗτοι, ὅτι ἂν ἦναι, ὅπως τοὺς περιεγραψάμεν, φιλότιμοι καὶ ὑψηλόφρονες, δὲν πρέπει, χάριν τοῦ παλικαρισμοῦ τῶν, νὰ καταδέχωνται νὰ κυλῇται σήμερον τὸ ὄνομα τῆς δυστυχοῦς τῶν πατρίδος εἰς τὸν βάρβαρον τῆς ἀτιμίας καὶ τῆς αἰσχύνης· καὶ ἡ ἄλλοτε πατρὶς τῶν ἡρώων ν' ἀποκαλῇται σήμερον φωλεὰ τῶν ληστῶν, μόνον καὶ μόνον διότι δὲν ἀνέχονται οὗτοι τὴν πῖσιν τῶν ἀρχῶν καὶ τὴν προσβολὴν τῆς φιλοτιμίας τῶν. Πῶς; διὰ νὰ μὴ προσβάλλεται ἡ φιλοτιμία σου, ὦ ἀνθρωπόμορφον θηρίον, καταδέχεσαι νὰ προσβάλληται ἡ φιλοτιμία τῆς πατρίδος σου; καὶ δὲν γινώσκεις, ὅτι οἱ πράγονοί σου ἄλλοτε ἔλεγον οὐδὲν ἱερώτερον καὶ προσφιλέστερον τῆς πατρίδος; καὶ δὲν γινώσκεις, ὅτι ὁ γενόμενος παραίτιος προσβολῆς καὶ δυσφημίας τῆς πατρίδος του, γίνεται καὶ τοῦ μητροκτόνου μητροκτονώτερος, καὶ τοῦ πατροκτόνου πατροκτονώτερος, καὶ τοῦ ἱεροσύλου ἱεροσυλώτερος καὶ τοῦ σατανᾶ σατανικώτερος; Τί σὲ ὠφελεῖ, τέρας, νὰ νηστεύης τὴν τετάρτην καὶ τὴν παρασκευὴν, τί σὲ ὠφελεῖ νὰ ἀάπτῃς κηρὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅταν διὰ τῶν πράξεών σου ἀτιμάζεις τὴν πατρίδα σου; ἡ ἀτιμία τῆς πατρίδος σου δὲν εἶναι ἀσυγκρίτως

μεγαλειτέρα τῆς ἀτιμίας τῆς μητρὸς σου, τῆς ἀτιμίας τῆς συζύγου σου ἢ τῆς ἀτιμίας τῆς ἀδελφῆς σου; ἡ ἱερουσία κατὰ τῆς πατρίδος σου δὲν εἶναι ἀσυγκρίτως μεγαλειτέρα τῆς κατὰ τῶν οἴκων τοῦ Θεοῦ ἱερουσίας; τοὺς οἴκους τοῦ Θεοῦ ἢ τὰς ἐκκλησίας κατασκευάζει καὶ εἰς μόνους ἄνθρωπος· καὶ ἂν σὺ, ἀνήμερον θηρίον, βεβηλώσης αὐτάς, ἓνας ἄλλος δύναται νὰ τὰς κατασκευάσῃ καλλιτέρας. Τὴν πατρίδα σου ὅμως κατεσκεύασαν ἅπαντες οἱ ἀπὸ κτήσεως κόσμου ἄνθρωποι, καὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ ξανακατασκευάσῃσι τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν τιμὴν τῆς, ἂν σήμερον τὰς καταστρέψῃς σὺ μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ μὴ προσβάλληται ἡ φιλοτιμία σου, καὶ διὰ νὰ ᾗσαι ἐλεύθερος νὰ φύνης σφακτὰ εἰς τὰς σπᾶνας (ποιμνιοστάσια).

Ἐπειδὴ δὲ ὁ λόγος περὶ στανῶν, ἃς μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ παρατηρήσωμεν ἐνταῦθα, ὅτι τὰ μεταβατικά ποίμνια καθ' ἅπαντας τοὺς αἰῶνας ἐχρησίμευσιν ὡς τροφεῖα τῆς ληστείας. Οἱ δὲ λησταὶ παρακολουθοῦσι τὰ μεταβατικά ποίμνια σχεδὸν, ὥσπερ αἱ σκιαὶ τὰ σώματα· ὡς παράδειγμα δὲ φέρομεν αὐτὴν τὴν ἀτυχὴ Ἀττικὴν· ἐξ ὅσων ἡμεῖς γινώσκομεν οὐδεὶς Ἀθηναῖος, καὶ ἴσως οὐδεὶς ἢ λίαν σπανίως ἐκ τῶν πέριξ τῆς πόλεως Ἀθηνῶν κατοίκων ἐγένετο ληστής, ἀλλ' ὅμως ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς οὐδέποτε σχεδὸν οὔτε ἐπὶ Ὀθωνος οὔτε ἐπὶ τῆς μεσοβασιλείας οὔτε κατὰ δυσυχίαν ᾗδῃ ἐξελειπεν ἡ ληστεία· διότι λησταὶ ἐν αὐτῇ γίνονται ἢ αὐτοὶ οὗτοι οἱ παραχειμάζοντες ἐν τῇ Ἀττικῇ ποιμένες, ἢ ἄλλοι, παρακολουθοῦντες τὰ μεταβατικά ποίμνιά των καὶ διατρεφόμενοι καὶ κρυπτόμενοι ὑπ' αὐτῶν. Ἐντεῦθεν προέρχεται, ὅτι διὰ νὰ ὠφελῶνται ὀλίγοι τινὲς ἰδιοκτῆται τῶν λεγόμενων λειβαθίων τῆς Ἀττικῆς, ἐνοικιάζοντες ταῦτα εἰς τοὺς ποιμένας, βλάπτεται τὸ σύνολον τῆς Ἀττικῆς, καὶ καταστρέφεται ὁ τόπος, εἴτε ὡς μένων ἀκαλλιέργητος ἕνεκα τῆς συχνῆς ἀγκαρεύσεως τῶν χωρικῶν πρὸς καταδίωξιν τῆς ληστείας, εἴτε ὡς φιλοξενῶν αἰωνίως τὰ μὴ τόσον διακριτικά ἀπρσπάσματα τοῦ μεταβατικοῦ στρατοῦ, τὰ περιφερόμενα εἰς τὴν Ἀττικὴν πρὸς καταδίωξιν τῆς ληστείας. Μετὰ λύπης ἐμάθομεν, ὅτι τελευταῖον καὶ ὑπὸ τὸν ζυγὸν ἔμειναν ἐξευγμένοι ἀροτῆρες βόες, διὰ νὰ με-αῶσιν οἱ γεωργοὶ πρὸς καταδίωξιν τῆς ληστείας. Τὰ δὲ μελίτσια, τὰ ὅποια καταστρέφουσιν εἴτε οἱ βλαχοποιμένες, ἢ οἱ λεγόμενοι λησταὶ, εἴτε καὶ τὰ μεταβατικά, καὶ αἱ ἄλλαι παντοσείδεις ζημίαι, τὰς ὁποίας προξενοῦσι ταῦτα εἶναι ἀνυπαλόγισται· διὰ νὰ ἐκτιμήσῃ δὲ τις ὡς ἐγγίστε ταῦτα, πρέπει ν' ἀναλογισθῇ ὅτι τὰ πέριξ τῆς Ἀττικῆς ὅρη κατεγυμνώθησαν

καὶ αἱ πλείσται τῶν γαιῶν τῆς μένουσιν ἄγονοι ἢ καὶ πάν-
τη ἀκαλλιέργητοι ἕνεκα τῶν κακῶν, τὰ ὅποια συνεπιφέρουσι τὰ
μεταβατικά ταῦτα ποίμνια.

Διὰ τὴν ἐξάλειψιν λοιπὸν τῆς ληστείας ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, πρέπει
πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ παύσῃ καὶ οὐδέποτε νὰ γεννᾶται δυσ-
ρέσκεια εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ νὰ ἀποκατασταθῶσι μονίμως οἱ
ποιμένες. Διὰ τὴν ἐπιτευχθῆ δὲ τὸ πρῶτον, πρέπει νὰ προσκληθῇ
ὅσον ἔνεστι τάχιον ὁ λαὸς καὶ ν' ἀφεθῇ πάντῃ ἐλεύθερος νὰ
ἐκλέξῃ τὰς δημοτικὰς ἀρχάς του καὶ τοὺς βουλευτάς του· ἄλ-
λοῖμονον ἂν ὁ λαὸς αἰσθανθῇ πού ἐπέμβασιν ἡ δολιότης ἐκ
μέρους τῶν ὑπαλλήλων τῆς Κυβερνήσεως. Πρέπει δὲ καὶ αὕτη
νὰ πέμπῃ ὅσον ἔνεστι τιμίους καὶ φρονίμους ὑπαλλήλους εἰς
τὴν διοίκησιν τοῦ Κράτους. Πρέπει νὰ ὀργανισθῇ καὶ ν' ἀνυψω-
θῇ εἰς τοιαύτην περιωπὴν ὁ κληρὸς, ὥστε οὔτε οἱ ἀρχιερεῖς νὰ
στερῶνται καὶ αὐτῶν τῶν πρὸς περιοδείαν ἀναγκαιῶν ἐξόδων,
οὔτε ὁ λαὸς νὰ στερῇται τῆς διὰ φρονίμων καὶ ἐναρέτων ἱερο-
κηρύκων ἐπ' ἁμβωνος τῶν ἐκκλησιῶν διδασκαλίας. Πρέπει δὲ
καὶ ἡ Βουλὴ, συνενοουμένη μετὰ τῆς Κυβερνήσεως νὰ ἐλαττώσῃ
τὴν γραφειοκρατείαν καὶ τὸ σμῆνος τῶν ὑπαλλήλων, ν' αὐξήσῃ
δὲ ἀναλόγως καὶ τοὺς μισθοὺς τῶν μετὰ τὴν γενικὴν ἐκκάθαρσιν
ἐναπομεινάντων, καὶ νὰ κηρύξῃ τὰς ὑπηρεσίας των μονίμως καὶ
διαρκεῖς, τῇ ἐξαιρέσει μόνῃς τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ἤθελον
καταδικασθῇ οὗτοι ὑπὸ τῶν δικαστηρίων ἢ ἤθελον προαχθῇ.
Θέσεις ἐμπιστοσύνης νὰ ὑπάρχωσι μόνον αἱ τῶν ὑπουργῶν καὶ
αἱ τῶν γενικῶν γραμματέων· τὸ πολὺ δὲ καὶ αἱ τῶν νομαρχῶν
καὶ εἰσαγγελέων ἐκείνων, οἵτινες οἰκοθεν ἤθελον νομίσει, ὅτι
δὲν δύνανται νὰ ὑπηρετήσωσιν ὑπὸ ἄλλο ὑπουργεῖον, καὶ ἤθελον
ζητήσῃ τὰς παραιτήσεις των.

Διὰ τὴν γείνη δὲ τὸ δεύτερον ἀνάγκη κατεπείγουσα εἶναι ἐπί-
σης πρὸς ἐξάλειψιν τῆς ληστείας νὰ καταβληθῇ πᾶσα προσπά-
θεια εἰς τὴν μόνιμον ἀποκατάστασιν τῶν ποιμένων καὶ τῶν
ποιμνίων των καὶ εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ Κράτους ἐλάττωσιν τοῦ ἀριθμοῦ
ἢ καὶ τὴν παντελῆ ἐξάλειψιν τοῦ γένους τῶν ἡμιαγρίων αἰγῶν.
Διὰ τὴν ἐπιτευχθῆ δὲ τοῦτο εὐκολώτερον, πρέπει νὰ ἐπιβληθῇ εἰς
τὰς αἰγὰς φόρος τριπλάσιος τοῦ τῶν προβάτων. Πρέπει νὰ νομο-
θετηθῇ πρὸς τούτοις, ὥστε ἕκαστος δῆμος νὰ ἔχῃ δικαίωμα νὰ
λαμβάνῃ ἀνὰ πέντε λεπτὰ δι' ἕκαστον πρόβατον ἢ ἐκάστην
αἰγὰ ὡς φόρον διαβάσεως ἀπὸ τῶν συνόρων του· ὁ φόρος δὲ
οὗτος οὔτε βαρὺς εἶναι οὔτε ἄδικος· διότι ἕκαστον πρόβατον καὶ

μάλιστα ἐκάστη αἶξ, καὶ διαβαῖνον ἀπὸ τινος δήμου προξενεῖ εἰς αὐτὸν ζημίαν διὰ τῆς νομῆς ἀσυγκρίτως μεγαλειτέραν τῶν πέντε λεπτῶν. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ταχέως θὰ ἴδωμεν τοὺς ποιμένας νὰ ζητήσωσιν οἴκοθεν τὴν σταθερὰν διαμονὴν τῶν εἰς μέρη κατάλληλα. Πρέπει δὲ πρὸ πάντων νὰ μονιμοποιηθῶσι καὶ τὰ ὑπουργεῖα καὶ νὰ μὴ ἀλλάσσωσι διὰ ψίλου πῆδημα κατὰ μῆνα· ἀλλὰ καὶ τὰ κατὰ καιροὺς ὑπουργεῖα πρέπει νὰ θεωρῶσι τὸν τόπον τοῦτον οὐχὶ ὡς ὁ κακὸς κηδεμὼν τὴν περιουσίαν τοῦ κηδεμονευομένου, ἢ ὡς ἡ κακὴ μητριὰ τὴν προαγωγὴν τοῦ προγονοῦ της· ἀλλ' ὡς ἄλλος φιλόστοργος καὶ φρόνιμος πατήρ. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου, ἐγγυώμεθα μὲ τὴν ζωὴν μας, καὶ μὲ πᾶν ὅ,τι ἔχομεν προσφιλὲς εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, ὅτι ἢ τε ληστεία θὰ ἐξαλειφθῇ ταχέως καὶ διὰ παντός, καὶ ἢ νέα Ἑλλάς θὰ δυνηθῇ νὰ ἐκπλήξῃ καὶ αὖθις τὸν κόσμον μὲ θαύματα.

Περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν Ἑλλήνων.

Μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως καὶ σχεδὸν μετὰ συγκινήσεως βλέπομεν, ὅτι αἱ ἐν τῇ Δύσει ἐκδιδόμεναι ἑλληνικαὶ ἐφημερίδες, καίτοι ἀσχολούμεναι καὶ εἰς ἄλλα πολλὰ καὶ σπουδαῖα, δὲν ἀμελοῦσιν ὅμως νὰ μεταφέρωσιν εἰς τὰς στήλας τῶν καὶ πᾶν τὸ ὑπὸ σοφῶν Εὐρωπαίων δημοσιευόμενον, εἴτε πρὸς δικαιολόγησιν ἢ ὑπεράσπισιν τοῦ ἔθνους μας, εἴτε πρὸς ὀύθμισιν τῶν κακῶς κειμένων· οὕτως ἄλλοτε ἡ Κλειὼ μετέφερεν εἰς τὰς στήλας τῆς ὅλας τὰς σοφὰς πρὸς τε τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὸ ἔθνος συμβουλὰς τοῦ προέδρου τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν χρωματῶν Κυρίου Ἀσλεβοῦδ· ὁμοίως δὲ φύσεως οὐσῶν τῶν συμβουλῶν τούτων, πρὸς ὅσας καὶ ἡμεῖς ἐκ τύχης ἐδημοσιεύσαμεν τότε διὰ τῆς περὶ συνεταγισμοῦ πραγματείας μας, ἐσπεύσαμεν νὰ μεταφέρωμεν καὶ ἐκεῖνας εἰς τὰς στήλας τῆς Μελίσσης πρὸς ἐπικύρωσιν τῶν ἡμετέρων. Βραδύτερον ὁ Κ. Βερθόλδης ἐδημοσίευσεν ἑτερά τινα πολύτιμα περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν Ἑλλήνων, ταῦτα μετέφρασεν ἀμέσως ἡ Κλειὼ, καὶ ἀπ' αὐτῆς μετηνέγκαμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὰς στήλας τῆς Μελίσσης πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ὅσων καὶ